

KRUH

75
2024

**BULLETIN STŘEDISKA VÝCHODOČESKÝCH
SPISOVATELŮ**

Z OBSAHU ČÍSLA:
DÁREK K VÝROČÍ
NOVÉ KNIHY NAŠICH ČLENŮ
ILUSTRÁTOR VÁCLAV SMEJKAL
PARDUBICKÉ STŘÍPKY

STŘEDISKO
VÝCHODOČESKÝCH
SPISOVATELŮ, Z. S.

OBSAH:

Slovo úvodem

Rudolf Beran (2)

Ilustrátor čísla

Václav Smejkal

Dárek k výročí

Marcella Marboe (9)

Rozhovor

s Martou Urbanovou (15)

Světová literatura (26)

Nekrolog

Úmrtí Aleše Hamana (27)

Host Kruhu

Petr Žantovský (30)

Literární soutěž

Pardubické střípky (35)

Z tvorby členů:

Poezie - Jindřich Tošner (18)

Sobota ráno – Jana Burčíková (21)

Poezie – Zdenka Líbalová (58)

Informace z Obce spisovatelů

(25)

Ze života Střediska

Poetický večer v Letohradě (46)

Ocenění Ivy Tajovské (47)

Martin Vídenský v rozhlasu

Proglas (47)

Výstava malíře Václava

Smejkala (47)

Zakončení východočeského
uměleckého maratónu (48)

Nové knihy našich členů (49)

Informace členům (54)

Foto Marty Urbanové na titulní straně
a na straně 15 viz archiv autorky.

TIRÁŽ:

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů, z. s.

Ročník XX. – číslo 75 – březen 2024

Uzávěrka příspěvků pro Kruh č. 76: 10.5. 2024

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Číslo vyšlo z předplatného členů a knihoven, které bulletin
odebírají.

Tisk: Tribun EU s.r.o., Cejl 892/32, Brno 602 00

Milí čtenáři,

je tomu přes dva roky, kdy v 70. čísle tohoto bulletinu bilancovala dnes již čestná předsedkyně a dlouholetá iniciátorka Střediska východočeských spisovatelů Marcella Marboe činnost naší organizace za více než dvacet let zdárné existence. Bilanci nám předeštlá úctyhodnou, dokonale sestylizovanou a troufnu si říct i téměř úplnou. Podle názvu bychom mohli mínit, že KRUH venkoncem uzavírající. Kruh jako symbol a poselství v erbu výrazného spektra východočeských literátů, rodinné stříbro po zaniklém nakladatelství, jehož šéfredaktor, spisovatel a filolog Jan Dvořák platí za tvůrčího otce možná i dvou generací východočeských literátů. Generací či generace, jejíž výsostný čas zvířily a zkalily společenské kotrmelce a s nimi související překroucené preference rozporuplného a názorově nekonzistentního establishmentu.

A aby toho nebylo málo, s novým milénium a prudkou progresí digitálních médií a s tím související vizualizací sdělení došlo navíc k všeobecnému úbytku váhy psaného slova, ochromení literární imaginace a změlčení poetiky. S expanzí sociálních sítí pak razantně zeštíhlela i potud nevelká čtenářská základna.

Ale i přes všechny komplikace či postupně se kupící urychlovače bytí a buldozery hlubší pozornosti to generace literátů, souputníků a faktických učedníků Jana Dvořáka jen tak nevzdala, nezabalila. Ba naopak. Nejenže po sobě zanechává již pětasedmdesát čísel bulletinu Kruh, tedy summa summarum cirka čtyři tisíce stran literární publicistiky, poezie a literatury, ale rovněž tak se ve Středisku sdružení autoři pravidelně podílejí na nesčetných literárních pořadech a veřejných prezentacích. Ať už v rolích organizátorů či hostů. Mimo vlastních titulů pak publikují knižně také ve společně připravovaných almanaších.

Jedna z tezí zakládajících členů SVČS si již před lety kladla za cíl posílit nečekaně zpřetrhanou historickou kontinuitu slovesného

umění vznikajícího v regionu s identitou literatury národní. Přece i čeští koryfeje jako Erben, Němcová, Jirásek, Klicpera, bratři Čapkové, Hostovský, Šrámek či Škvorecký mají s východními Čechami nemálo společného. S touto kulturně významnou částí naší vlasti jsou tak či onak navždy spojováni. Proto by je neměli opomíjet a obcházet zejména ti, kteří jsou sami slovesně tvůrčí a vlastním dílem obohacují rozsáhlá a rozmanitá řečiště východočeské literatury. Nelze se přece soustředit toliko na sebe! Třebaže je to v dnešní atomizované společnosti tolik postulováno.

Budiž tedy jenom dobře, že v současném výboru SVČS pracují právě ti, kteří se o část svého úsilí, umu a času dokáží podělit, a to dozajista na úkor tvorby vlastní. Rád tu mimoděk a jen tak na okraj vyseкну komplement Hance Cihlové za nesčetné množství akcí a setkání v krajské knihovně, stejně jako za její práci při přípravě a organizaci nesmírně potřebné dětské literární soutěže O pardubický pramínek. A zrovna tak nelze nejmenovat aktivní redaktorku tohoto periodika, broumovskou básnířku Věru Kopeckou, která už přes dvě dekády pořádá Dny poezie v Broumově, kde se každoročně v druhé půli října scházejí, vzájemně obohacují a inspirují nejen tvůrci poezie tuzemské. Akce s bohatým a interaktivním programem se účastní rovněž básníci a hosté ze zahraničí. A vlastně bych mohl pokračovat ve chvále dalších literárních dobrodějů a dobrodětů. Nikoli ovšem dlouho, neboť pravda, zas až tolik jich není.

Jak jste jistě zaregistrovali, redakce bulletinu KRUH se nedávno ujal jeden z nich. Mimo mnohé houževnatý iniciátor a pořadatel více než dvacet let pravidelně vyhlašované populární literární soutěže humoru Řehečská slepice, editor kulturního občasníku KOBRA a Časopisu autorů Jičínska Václav Franc. Za pomyslný šéfredaktorský stůl Kruhu usednul Václav nikoli z vůle a ambice vlastní, nýbrž to vyplynulo z dané situace a mínění většiny členů výboru SVČS, kteří doznali, že nadešel čas, zejména po odchodu Milana Duška do zasloužené editorské penze, zafoukat vlajkové lodi SVČS do plachet. Jistě však s rozumem a obezřetně. Neboť chceme-li ze stojaté hladiny v uzavřené zátoce vyplout do neklidných a nejistých širých vod, či se o to alespoň pokusit, důvtipného, duchaplného a většinou

příspěvatelů akceptovaného šéfredaktora budiž třeba.

Členům SVČS nemusím Václava France obšírně představovat. Zubního lékaře a zároveň autora více než třiceti knižních publikací považuji za dobře zavedeného a nezpochybnitelného východočeského literáta. Z Vaškových prací nemohu nezmínit ty nejčerstvější: vloni vydanou sci-fi novelu *Róza* (2023) a básnickou sbírku *Miniatury* (2023). Osobně čtu asi nejradši jeho povídky ze sbírek *Bystřice* (2009) či *Vesnička* (2016), které líčí příběhy z jičínského venkova, kde podle autora dávají lišky dobrou noc.

Venkovan Václav Franc je nicméně člověk s širokým rozhledem, prozíravý a přitom sdílný, otevřený, který si je plně vědom důležitosti kontinuity východočeské literatury, a to i ve vazbě na literaturu národní.

V předešlém čísle Kruhu jsme si v Rozpomínkovém lapidárním medailonku PhDr. Jiřího Uhlíře připomenuli 85. výročí od úmrtí slavného východočeského rodáka a světoznámého spisovatele, autora dnes tolik aktuálního robota Karla Čapka, který užíval světlo světa 9. 1. 1890 v Malých Svatoňovicích na Trutnovsku. Zemřel v Praze o Vánocích 25. 12. 1938.

Při vzpomínce na Karla Čapka si položíme otázku. Dostává se tomuto nesporně světovému literátovi a dramatikovi, jednomu z největších Čechů v našich národních dějinách dostatek důstojného prostoru v současné české mediální krajině? Osobně míním, že nikoli. Co už dnes, po tolika letech, řekne si nečtenář. Aniž by vůbec tušil, že dílo tohoto literárního vizionáře nabývá teprve nyní své tragické aktuálnosti. *Dramata R.U.R.* (1920), *Věc Makropulos* (1922), *Bílá nemoc* (1937) či prózy *Továrna na absolutno* (1922), *Krakatit* (1924) a *Válka s mloky* (1936) jsou dnešku těžkou alegorií.

Tak jako se Karel Čapek nehodil do krámu zpřevrácené společnosti po mnichovské dohodě a po vzniku druhé republiky v roce 1938, nemusí být mnohým princip jeho odkazu po chuti ani dnes. Už v zásadě proto, že svobodný, z valícího se proudu jediné pravdy vybočující názor oponenta bývá považován apriori za blud a dezinformaci. Hnízdo na komínu je přeci hnízdo na komínu! Z le-tícího dronu si je přec můžeme lehce nafotit ze všech možných úhlů. Tak jakápak pochybnost? Ohne Diskussion! A jak takové hnízdo vidí a vnímá čáp či nedejbožh přízemní žába pod komínem, může být

leda zavádějící. Latentně však nehodící se do krámu! To abychom Karla Čapka alespoň spontánně a s nadhledem parafrázovali.

Svět a časy se hekticky točí, avšak lidé zde žijící jsou stále titíž. Pouze svými činy a chováním se přizpůsobují daným okolnostem a situacím. Inu stará pravda, která byla automaticky jasná i dalšímu velikánovi, jenž vzešel z východočeských literárních písečků a dvorců. Konkrétně z Náchoda. Když jsem si nedávno v náchodské encyklopedii provedl rešerši místních osobností, jméno Josefa Škvoreckého (*27. 9. 1924 v Náchodě - †3. ledna 2012 v Torontu) uprostřed jejich výčtu výrazně rezonovalo. Jméno romanopisce, který vždy psal, jak sám viděl, cítil a kterak mu velela vlastní zkušenost. Nikoli podbízivě, účelově a alibisticky. Však už jeho prvotina Zbabělci, napsaná v roce 1948 a vydaná o deset roků později, nebyla všemi úplně vítána. A z již exilového románu Mirákl (1972) a zejména mnohavrstevného díla Příběh inženýra lidských duší (1977) může mít pod obráceným kabátem leckdo kopřivku dodnes. Tyto opusy magnum vyšly v torontském exilovém nakladatelství '68 Publishers, které manželé Škvorečtí po emigraci v roce 1968 za velkou louží společně založili a dlouhá léta provozovali. Nakolik tím pomohli česky psané literatuře a v těch časech zapovězeným autorům, je nabíledni.

Sté výročí narození Josefa Škvoreckého, jež si letos v září připomeneme, avizoval Václav Franc s dostatečným předstihem. Bylo by notabene hanbou, kdyby takovéto jubileum východočeští literáti jakkoli zazdili. Což se naštěstí neděje.

Vedle připravovaných pořadů a literárních večerů, jež mají být Josefu Škvoreckému věnovány, je v letošním edičním plánu SVČS paralelně s periodickým bulletinem Kruh také knižní almanach s názvem Vzkázání Dannymu! Příspěvky volně inspirované tvorbou a životem Josefa Škvoreckého necht' promluví k Dannymu Smiřickému, ústřednímu hrdinovi Škvoreckého próz. Avšak nejen tímto chtějí Východočeši přispět a vlastní nití opět provázat literární kontinuitu regionu s identitou národní.

Vaškovi Francovi i Vám všem zapojeným díky a na viděnou v Náchodě!

Ruda M&B Beran

Ilustrátor čísla Václav Smejkal (JMB)

Ing. Václav SMEJKAL (JMB)

*1953 v Lanškrouně

Malíř, grafik a ilustrátor

Úvod

JMB se věnuje olejomalbě, akrylu, pastelům, perokresbě i grafice. V grafické oblasti vytváří exlibris a volné grafické listy. Hodně velký koláč jeho snažení zabírají ilustrace knih. Vystavuje prakticky po celé republice a také si připisuje jednu výstavu v zahraničí. Je členem různých spolků a výtvarných skupin. Vydává s přáteli bulletin, který se zabývá VU, výstavami, aukcemi, setkáními, jubilanty a literaturou.

Počátky

Malíř Václav Smejkal(JMB) je lanškrounský rodák, kterému se letos v květnu naplnilo sedm křížků života. Odmala ho kreslení provázelo na každém kroku. „Až teprve později, kolem 15. roku jsem si uvědomil, jak je VU pro mě důležité“, říká autor. Vystudoval ČVUT v Praze a souběžně s tím pobíral kondice u různých akademických malířů.

Obrazy

„Nejdůležitější je pro mne filozofie obrazu, tedy myšlenka, kam obraz směřuje a co ním chci vyjádřit. Také mne vždy zajímalo znázornění třírozměrné reality na ploše obrazu“, poznamenává JMB. „Miluji velké a rozměrné obrazy. Když se před ně postavíte, celého vás obklopí až jakoby spolknou“. Protikladem je pak exlibris, na dost malé ploše - tak ukaž co umíš? K dnešnímu dni JMB vytvořil celkem na 550-600 originálů.

Grafika

Je členem Spolku sběratelů a přátel exlibris v Praze. V grafice je mu nejbližší hlubotisk (lept – mezzotinta – suchá jehla). V roce 2011 v Divadle Karla Pipicha v Chrudimi se prosadil na prestižní

celostátní přehlídku současné tvorby Trienále českého exlibris. Jeho jubilejní stou výstavu (2019) měl, ve společnosti 20 nejlepších současných grafiků, na Ukrajině.

Ilustrace knih

„Mojí první ilustrovanou knihou byl román rodiny Beranů v hektickém období 1939-1945, od prozaika Milana Duška. V roce 2008 jsem poznal básníka Miroslava Kubíčka, kterému jsem pak ilustroval devět básnických sbírek“, říká malíř. Díky tomu, že je členem Střediska Východočeských spisovatelů v Pardubicích, spolupracuje nejčastěji právě se spisovatelem tohoto střediska. Následují další knihy, sborníky a dnes jich už je 26.

Výstavy

Vystavoval například - v Ústí n. O., Chocni, Lanškrouně, České Třebové, Moravské Třebové, Letohradě, Hradci Králové, Zábřehu, Lázních Bohdaneč, Bystřici n. P., Letovicích, Potštejně, Brnu, Praze, atp. Rok 2023 zakončil dvěma výstavami. Samostatnou 106. výstavou v MK Lanškroun „Mezi obrazy_70,“ kde také vystoupil pohádkář z našeho SVČS Josef Lukášek. Následující výstavou bylo 16. bienále pro „Konto bariéry“ v Praze. Jedná se o výstavu v Karolinu UK a následně o aukci, ve které se draží jednotlivé artefakty za účelem podpory postiženým studentům. V současné době JMB připravuje svoji 108. výstavu.

JMB-Newsletter

Třináct let s přáteli vydává bulletin JMB-Newsletter, jež vychází 1-2x za dva měsíce. Je vydáván ve volně šiřitelném PDF dokumentu, který se zaměřuje na východní Čechy, ale nejen tam. Pravidelnými odběrateli bulletinu jsou výtvarníci, kritici a zájemci o VU, především z ČR (350-500 emailových adres).

Kontakt :

smejkalv.jmb@email.cz

www.jmb-obrazy.cz

Ilustrátor čísla Václav Smejkal (JMB)

Údolí duchů.

Těm, kterým „láska přešla přes cestu...“

Jaro, léto, podzim, zima. Čas opisuje kružnice ročních období, ale tím, že se neustále vrací do stejného bodu... nekrouží on vlastně na místě? Anebo krouží po spirále? Had Uroboros, požírající sám sebe od ocasu. A my lidé, počítáním, kolik jsme prožili jar, let, podzimů a zim - stárneme. A protože člověk stále musí něco slavit, slavíme data svého prvního objevení se na světě.

Někdy se nepřestávám divit: Proč vlastně nezahodíme mobily, chytré hodinky, kalendáře i všechno, co nám přičítá dny, týdny, měsíce a roky? Proč svůj život neodlehčíme, abychom byli stále mladí?

Stárneme... Od rána se těšíme, co bude k obědu a také na to, jak si po něm zdřímneme. Když se probudíme, pomýšlíme na večeri a – a zatím zdraví, noříme se do času hluboce budoucího, abychom se děsili čehosi nepředvídatelného... Čas z nás - krásných žen a mužů – dělá opuštěnce.

Ale nejde o stav pouze zdánlivý?

Copak s námi, „opuštěnci“, náhle nezačíná stále hlasitěji a hlasitěji komunikovat sám život? Mluví v nás a z nás, třebaže pochází z okolí - a my mu teprve s věkem začínáme trochu rozumět. Začínáme rozumět životním hodnotám, pocitům, barvám, tónům, slovům a jejich významům, dříve uchopitelným pouze zdánlivě. Začínáme si ujasňovat, co je štěstí a láska, dobro a zlo, dokonce i to, jakým chameleonem je svoboda a pravda a také - jak moc záleží na tom, čím ústa o těchto atributech hovoří. Dojde nám, že mírou opravdové existence člověka je ten který člověk sám - a teprve tímto pochopením vlastně dostáváme od života legitimní právo tvořit.

Ohlízím se: Je to deset let zpátky, kdy jsme v Evropském domě společně slavili půlkulaté narozeniny tří krásných tvořivých dam: Lenky Kadlecové, Ivy Tajovské a Marty Urbanové. Co se s nimi za tu dobu stalo? Kam se posunuly? Setkaly se v životě se štěstím, anebo to bylo opačně? Před deseti lety byly už všechny ve věku, kdy bychom jim pomyslné „legitimní právo“ tvořit mohli přiznat. A já

bych jim teď v únoru roku 2024, místo vinše, chtěla jako dárek věnovat malou vzpomínku.

Ing. Lenka Kadlecová.

Myslím, že si ji a jejího muže Ing. Petra Zadníčka pamatují už jen „pamětníci“, ale do historie Střediska se oba zapsali nesmazatelně. V době, kdy se s administrativou Střediska potýkala pouze Marboe a docent H., se náhle tato moje přítelkyně, úspěšná podnikatelka, zjevila jako dobrý duch a řekla: Jestli chcete, já vám pomohu.

A tak se Ing. Lenka Kadlecová stala členkou organizační sekce Střediska. Od chvíle, kdy vzala do ruky účetnictví, později, spolu s docentem H. i přípravu grantů a žádostí o sponzorování, začala finanční situace Střediska utěšeně vzkvétat. Lenka byla perfekcionistka, přísná sama k sobě, ale i k druhým. Do práce střediska se museli zapojovat všichni - a náhle bylo dost peněz nejen na bulletin Kruh, ale i na sborníky, Maratóny, vytvoření webu, vydali jsme vlastní Kdo je kdo a pořádali spoustu akcí, včetně společných posezení vánočních i oslav u příležitosti významných jubileí našich členů. Dlužno podotknout, že se Lenka často připojila i sponzorsky k podpoře věcí, kterým věřila (např. sborníků redigovaných docentem H.). Ano, byla to „zlatá éra“ Střediska.

Vzpomínám si na jedno zahájení Maratónu, kdy jsem pozvala do Pardubic předsedu Obce spisovatelů PhDr. Vladimíra Křivánka, prezidenta českého Pen klubu Jirku Dědečka a prezidentku slovenského Pen klubu Prof. Máriu Bátorovou. Přijeli i naši zahraniční členové, Pepa Kouba z Kanady a Jiří Škoda z Německa. Po zahájení Maratónu v Historickém sále radnice jsme v Mázhausu uspořádali společenský večer s Jirkou Dědečkem tentokrát v roli písničkáře. Pro „pražáky“ jsme měli na noc objednaný hotel v Pardubicích, všichni ostatní hosté spali v našem (ještě ne zcela zařízeném) domě v Řečanech. Druhý den ráno jsme jeli na Čapkovy slavnosti do Malých Svatoňovic a na noc se přemístili do naší krkonošské roubenky. Když jsme popíjeli už třetí „varené“, někdo zatukal na okno. Ozvala se němčina. Nemohli jsme uvěřit: Šlo o původní majitele roubenky, kteří ji museli ještě jako děti v rámci

„odsunu“ opustit. Pozvali jsme je dál. A příběh jejich života našel místo v románu Střed Márie Bátorové...

Proč vzpomínka právě na toto zahájení Maratónu? Jde jen o drobnou ukázkou bohatosti a pestrosti akcí, když se na práci podílejí všichni. Aby se podíleli, je nezbytné vybudit jejich vůli a hlavně nezištnou ochotu. K tomu patří nejen silná motivace a pocit jednoty kolektivu, ale i silná hnací síla, kterou Lenka Kadlecová bezesporu pomáhala utvářet.

Jenže krátce po tom, kdy jsem se rozhodla „přepřahat“, tedy předat otěže Střediska do rukou mladších, abych také já získala prostor pro vlastní tvorbu, přišla za mnou Lenka s oznámením, že ve Středisku končí. Spolupráce s novým vedením ji nenaplňuje. Ona se teď chce spíše věnovat cestování a fotoknihám (již k sedmdesátým narozeninám docenta H. vytvořila jednu naprosto unikátní). S Lenkou jsme se loučili neradi, ale ne úplně nadobro. Když se ukázalo, že nové vedení totálně selhalo, zanedbalo administrativu a hrozí velký průšvih spojený s možným vyústěním do konce činnosti Střediska, byla to právě ona a Iva Tajovská, které obětavou, týdny trvající mravenčí prací, daly účetnictví do takového stavu, ve kterém mohlo být kontrolními orgány přijato. Existence Střediska byla zachráněna. Touto hrdinskou tečkou práce Ing. Lenky Kadlecové pro Středisko skončila. Upřímně děkujeme, Lenko!

Co o Lence a Petrovi vím v současnosti?

Jen to, že začali hodně cestovat a že Lenka vyrábí z cest úžasné fotoknihy. Možná je právě teď na opačném konci zeměkoule a naplňuje ji příprava fotoknih o klokanech (nebo pro klokany?). Kdopak ví?

Bc. Iva Tajovská

Stálice, hvězda Střediska, která naštěstí ještě nezapadá.

Iva byla mou žákyní a už za jejích studentských let mi bylo jasné, že se z ní jednou stane někdo, kdo psát umí. Nezklamala mě.

Začínala povídkami, které vždy vycházely z člověka, jeho sociálního postavení zkombinovaného s empatickým prožitkem autorky. Debutovala v roce 2006 sbírkou novel Jepičí hvězdy. Podle jedné z nich (Archiv), natočila České televize stejnojmenný film. Sociální témata dominovala i v dalších Iviných knihách.

Posledních deset let již ale Iva pracuje na „velkých plátnech“. Na románech, vycházejících ze života a hlubokého osobního prožitku autorky. V nich se vypisuje ze závažných společenských traumat (např.války). Soustřeďuje se nejen na příběh, tedy to, co se hrdinům přihodilo, ale i na to, co nezodpovědným lidským konáním narostlo do nelidských rozměrů. Iva píše tak věrohodně a přesvědčivě, jako by vše sama prožila, procítla a zpětně promyslela. Promyšlené pak, jako poselství poznaného, předkládá čtenáři. A pak už jen na něm záleží, jak ono poselství přijme.

Za posledních deset let Iva vydala úctyhodných šest titulů (2013 Odkladiště náručí, 2016 Podlaha z trávy, strop z hvězd - zpracováno s manželem Karlem též jako dokumentární film. Od roku 2018 do roku 2021 se věnovala tvorbě tří na sebe volně navazujících románů: Opuště, že jsem se vrátil, Hořící nebe a Než se rozdělíme. V roce 2022 vyšel román Lampa ještě hořela a povídka v knize Návraty. Rovněž se autorsky zúčastnila některých sborníků Střediska (2015, 2019 a 2023). Úspěšná byla i v Českém rozhlase.

Za tuto její rozsáhlou, mnohohrstevnou činnost jí byla po právu udělena i některá ocenění. V roce 2019 Cena Střediska východočeských spisovatelů za román Hořící nebe, v roce 2020 jí Český rozhlas, Rádio Drama Autor, udělil Čestné uznání v kategorii Původní rozhlasová hra pro děti a mládež za hru Pod slupkou. (Hra zveřejněna později v Rádiu Junior). Nejnovější cenou je v prosinci 2023 udělená Cena aviatika, pardubického rodáka Jana Kašpara za román A lampa ještě hořela, který, kromě jiného, mapuje i jeho životní osudy.

Samozřejmě, že na úspěšné členy, jako Iva Tajovská (která ovšem ještě neřekla poslední slovo) je naše Středisko patřičně pyšné. Škoda jen, že noví členové o nich většinou vědí tak málo...

**„Láska mě přešla přes cestu, jde po mém boku...“
Marta Urbanová.**

Jednoho dávného dne přišla na členskou schůzi v Pardubicích blond dáma ve středních letech. Neznala jsem ji. Přistoupila ke mně a s tajemným pousmáním mi před oči nastavila fotografii mého muže, docenta H. Byla to fotka z doby, kdy jako voják závodil ve skoku o tyči za Duklu Liptovský Mikuláš. Užasla jsem: Kde jste to vzala? Pokrčila rameny: Můj milenec.

Znejistěla jsem, protože už tehdy jsem věděla, že v životě se může stát úplně všecko, ale ona přiznala: Váš muž byl na vojně přítelem mého muže - no a ten si tuhle jeho fotku z přeborů armády asi v roce 1965 přinesl. Voják na ní se mi strašně líbil, a tak jsem si ji prostě nechala.

Obě jsme se zasmály - a okřídlené boty humoru nás sbližují dodnes.

Abych pravdu řekla, v umělecké kvality téhle ženy z Chotěboře, o které jsem nikdy předtím neslyšela a která se mezi námi objevila jakoby náhodou, jsem příliš nevěřila.

Jak velmi jsem se mýlila!

Marta patří k ženám mnoha talentů. Píše nejen kvalitní poezii a prózu, ale i knížky pro děti. Do svých pětasedmdesáti let vydala kolem dvacítky vlastních knih a publikovala téměř ve stejném množství sborníků. V roce narozenin (2014), vyšly její Pověsti Podorlicka a navíc publikace Modrý dům. Věnovala se úspěšně též umění výtvarnému. Protože nikdy nepatřila k lidem s finančními problémy, řadu knih si vydala vlastním nákladem a někdy si je i sama ilustrovala. Své obrazy též vystavovala - poslední na křtu publikace městské knihovny Chotěbořské literární osobnosti (2015). Ve stejném roce vyšla i knížka Na mušce byl Versace. V roce 2016 pak Osamělý chodec.

Jejími blízkými přáteli byli František Uher, Boby Kraus, Jarka Paštková, ale zejména její oblíbenec největší, Milan Dušek. Často o nich ráda - a s humorem jí vlastním - mluvívala.

Vzhledem k tomu, že byla ctitelkou nových výzev a svět „za železnou oponou“ se otevřel dokořán i pro nás, začala toho nadšeně využívat. Její cestování po Americe, ale hlavně Austrálii, trvalo řadu měsíců. Vrátila se unavená, přesto natolik nadšená, že se brzy po svém příjezdu vydala opět na cesty. Okouzila ji Paříž. Po návratu bohužel onemocněla, a protože na další cestování už nebylo pomýšlení a lékařská péče byla dostupnější v Praze, začala žít tam. Ovšem literárně činná být nepřestala. Navázala kontakty s některými literáty z Pražského literárního klubu, zejména kardiologem Mílou Ždichyncem, jehož poezie jí byla blízká. V roce 2019 vydala chotěbořská knihovna publikaci Dnes ještě nezapadá slunce nad Železnými horami, na které se podíleli zejména ti, kteří měli k regionu blízký vztah - Harák, Holoubek, Holoubková, Musílek, Novotný, Ždichynec a Marta Urbanová. V roce 2020 ještě trio Urbanová, Tošner a Ždichynec vydalo básnickou sbírku Bytost jménem láska.

Marta, členka Obce spisovatelů, také pravidelně publikovala ve sbornících našeho Střediska editovaných docentem H. - a také pravidelně přijížděla do Přelouče na jejich slavnostní křty. Vždy byla velkou bavičkou při neformálním posezení konaném po akci, které se někdy protáhlo do pozdních nočních hodin i mimo prostory Záložny. Naposledy přijela do Přelouče jako jedna z autorek sborníku s názvem Kdo mi šlape na paty (editorka sborníku Věra Kopecká). Psal se rok 2021.

Pak už jsem o téhle vzácné ženě slyšela jen sporadicky. Naposledy jsem s ní vedla dlouhý telefonický rozhovor z domova seniorů v Chotěboři, kde teď pobývá. Je nepohyblivá, odkázaná na vozík, smutná ze společenské vykořeněnosti, ale přesto ji její suchý humor ani v téhle těžké situaci neopouští. A tak... věrna odkazu římského básníka Horatia, tedy jeho výzvě „carpe diem“, která má v osudových situacích motivační sílu propůjčující vnitřní klid, snaží se chovat podle ní.

Dovoluje tedy i teď, aby jí „láska přešla přes cestu a šla po jejím boku...“ A jak znám Martu, bude to dovolovat do posledního okamžiku.

Marcella Ma

Už někdy přemýšlím, jaký život bude po tomto životě.

Život si s námi někdy škaredě zahrává. Když jsem chystal texty s Martou Urbanovou, představoval jsem si, že tak oslavíme její pětadesátiny, kterých se měla dožít koncem února 2024. Bohužel těch se již nedožila, zemřela 29. ledna 2024. Přijměte část rozhovoru s Martou Urbanovou, který vyšel před časem v Časopisu autorů Jičínska, jako malou vzpomínku na chotěbořskou autorku.

Rozhovor s Martou Urbanovou

Paní Marta Urbanová je autorkou celé řady knih a sbírek, prozaička, básnířka, autorka literatury pro děti. Sama sebe charakterizuje na webu (www.martaurba.cz). *Marta Urbanová - narozená v Malči u Chotěboře v minulém století, posledního února ve znamení ryb, roku 1939. Němá klidná rybička proplouvala svým dětstvím na statku*

svého otce. To po něm zdědila geny k psanému slovu. Po studiu odešla pracovat do Prahy, do města, které ji lákalo svým teplem. Po deseti letech se vrátila na Vysočinu. Od poloviny sedmdesátých let publikuje v tomto drsném, avšak krásném kraji. Je členkou Obce spisovatelů a Východočeského střediska Obce spisovatelů v Pardubicích. Byla zařazena do Who is who, Verlag für... (v České republice).

*** Paní Marto, píšete, že po vašem otci jste zdědila geny k psanému slovu. Byl váš otec písmák v tom nejlepší smyslu? Psal si kroniku nebo dokonce uveřejňoval svoji tvorbu?**

Můj otec psal kroniku rodu od mladých let, v které pokračuji i já. Je zajímavé se dovědět, jaký byl pro hospodáře těžký život. Kolik museli po válce odvádět dodávek, že na hospodářství moc nezbylo.

*** Kdy vy sama jste udělala první literární pokusy? Byly to básně nebo próza?**

Já jsem psala hned, jak jsem se naučila psát. Myslím, že to byla poezie.

*** Kdy poprvé jste oficiálně uveřejnila svůj text v novinách či knize?**

Své první texty jsem zveřejňovala v krajských novinách a posléze v časopisech.

*** Byla jste v dětství vášnivou čtenářkou? Který autor vás inspiroval a vracíte se k němu po celý život?**

Lituji, že jsem si nezapisovala knihy, které jsem přečetla. Každá kniha chce svůj věk. Jiná vás zaujme ve dvaceti a jiná v padesáti. Některou jako by prožíváte a u některé i pláčete.

*** Jste členkou profesních organizací jako Obec spisovatelů či Středisko východočeských spisovatelů. Co vám členství přináší? V čem vidíte smysl sdružování?**

Členství mi přináší kamarádství. Já jsem si v Pardubicích dobře rozuměla s Petrem Chvojkou, jehož poezii stále mám v srdci.

A jsou i jiní, např. poezie Petra Musílka, detektivky Milana Duška.

*** Jak moc je pro vás inspirativní rodná Vysočina?**

Prezentuji se jako básnířka Vysočiny, konkrétně z malého města Chotěboře, které se vyznačuje poetickou říčkou Doubravkou. Ta kolem města protéká a nabrala na sebe řadu pověstí. A zároveň je význačná Dolním mlýnem, rodištěm Ignáta Hermanna. Pověsti Železných hor jsem vydala v Literární čajovně Veroniky Reynkové v Havlíčkově Brodě v roce 2007. A naše město vydalo knihu šesti chotěbořských básníků: Dnes ještě nezapadá slunce nad Železnými horami.

*** Vím, že jste delší čas pobývala v Austrálii. Co vás k protinožcům přivedlo? Jak se vám tam líbilo a napsala jste o tomto pobytu nějaké ty „postřehy z cest“?**

Vypravila jsem se do Sydney se skorovnučkou. Jely jsme na vlastní pěst. Byl to můj na stáří nejkrásnější úsek života. Je pozoruhodné, jakou krásu tam bývalí trestanci vybudovali. Asiati jsou usměvaví a srdeční lidé. Jdete po ulici a každý se na vás usmívá, dává vám přednost. I když ho předbíháte.

*** Dá se říct, že jste zcestovala kus světa. Kde všude jste byla?**

Výpis míst by čtenářům nic neřikal. Uchvátila mě Amerika. Obzvláště San Francisco, Getty Center v Los Angeles a národní parky.

*** Závěrem bych se vrátil na vaši Vysočinu. Žijete v kraji, odkud vzešla celá řada literátů, vzpomenu K. H. Borovského či Ignáta Herrmanna. Nebo zesnulý Petr Musílek. Proč se u vás líhne tolik skvělých autorů?**

Domnívám se, že je to drsností krajiny.

- Za vaši dlouholetou činnost na poli kultury jste v roce 2011 obdržela Cenu města Chotěboř za kulturu. Co pro vás toto ocenění znamená? Dokázala byste žít jinde než právě na Vysočině?

Každé ocenění je poděkování za práci. Ted' ne, ted' už někdy přemýšlím, jaký život bude po tomto životě.

Děkuji za rozhovor. Václav Franc

Jindřich Tošner

NEKLID

I bez nohou to půjde

vidíš slunce?
život bez slevy mrzí
mělčina
cesty bývají různé
konec stejný
přesila

Svoboda na kraji propasti

skočí? zůstane?
je to věc cti
po každé hře se nové karty rozdají
piková dáma, srdcový král
trefy, žaludy
kdo na ní nevsadil, nevyhrál
zkusím co chci

Mám ustláno na růžích

lépe být nemůže
jde víc o to, co si myslím
než co je
hrdina ve snu obrací zlo na ruby
já před grázly mlčím
zakrývám oči, uši, nos
nespěchám k veslu
tak jako tak mě
časem zničí
háčkem na zlato
mělké dno
na úzkost

Věta

svazek slov
zázrak
záblesk duše

naděje
zašeptej milá, milý
zapros, dokud to jde
závrat' se vrátí
radost
výhra za život
za los
zlost

Co mám dělat, abys nemlčela

bdíš s ním?
hraješ hru co kdyby?
polykám sliny
horka, zimy
slib, že tě neopustím
nikam
nikdy

Skládám život do obrázku

pár kostiček chybí
láska třeba
duha je až na slze celá
za límcem bezmoc
rozum
nerozhodný pán
nemá na žízeň
na noc
papír do lahve
oceán

Tak takhle to u nás máme

hledáme, co jsme našli
ztrácíme se sami
s dětmi v pozadí
nepřátelé nás nezahladí

Ilustrátor čísla Václav Smejkal (JMB)

Tři Grácie.

SOBOTA RÁNO

(úryvek z připravované knihy „Valentýna“)

Když se Valentýna probudila, nebylo ještě po ránu ani vidu ani slechu. Za oknem se na ni mračila stejná tma jako v místnosti. Ani kohouti si ještě neprotřepávali křídla. Nemohlo být víc než hodně brzy ráno.

Ještě nikdy se Týně nestalo, že by se v sobotu vyhrabala z peřin dřív než se rozednilo. Tentokrát však jako kdyby žádná sobota nebyla. Nepřemýšlela nad tím, co dělá, co by měla dělat, nebo co by dělala v nějakou jinou sobotu, která by nenásledovala včerejšímu pátku. Vždyť to, co se chystala udělat, bylo tak logické... potřebovala pokračovat v tom, co se jí zdálo. Dotáhnout sen, který nestačila dosníť, do konce.

Probudila se v kalhotách a mikině od včerejška. Všechno do sebe zapadalo, jako by to ani nemohlo být jinak. Stačilo sáhnout cestou z domu po bundě na věšáku, rychle se obout. Vytratila se z domu tak potichu, že si jí nevšimla ani labradorka Betty. Už zase ji na noc zavřeli do kotce. Chuděru.

Teprve když se jejich vlastním blátem dostala na hlavní silnici k městu, napadlo ji podívat se na mobil. Zamžikala na ni nezvyklá číslice – 03.33. Přesně tolik, kolik v tu chvíli odpovídalo časovému pásmu, jímž se poněkud malátně pohybovala.

Valentýně to přišlo divné i úžasné zároveň. Ještě nikdy nebyla v tuhle dobu venku. Nejspíš ani vzhůru. Došlo jí, že stejně divné i úžasné je to, co právě dělá. Jde cestou, po které nic nejezdí. Nevidí nic než bílou krajnici do pár metrů před sebou. S pár drobnými, které se jí v kapsách nadržely po týdnu dojíždění do školy. Je vlastně ještě noc a ona je sama na silnici mezi jejich samotou a městem. Místo, kam se míní dostat, je daleko minimálně dvě hodiny jízdy autem. Jak dlouho to může trvat vlakem, na který spoléhá, netuší, ale určitě to bude ještě o něco déle. Přitom ani ten vlak nebude jediná spása, kterou bude potřebovat. Přece jen, těch šest mincí... pohrávala si v pravé kapse bundy s penězi a už poněkoliť se je snažila přepočítat. Nevycházelo jí to nijak lichotivě, na pohmat to nebyly určitě padesátky ani dvacký. Jestli mezi nimi byla alespoň jedna desetikoruna, měla by sakra štěstí. Ani tím si ale nebyla jistá.

Při cestách ze školy platí většinou dvacetikorunou a žakovská jízdenka ji stojí dvanáct korun. Jak by jí kdy mohl řidič vrátit víc než osm kaček? I z těch ještě musela odečíst mince, které naházela do automatu na horkou čokoládu.

Všechno dohromady byl vlastně pořádný úlet, vkrádalo se Valentýně do úvah, když se tak úzkostlivě držela za krajnicí, přestože ji dosud neminulo ani jediné auto. Snad ji právě ta jediná poslušnost udržovala v jistotě, že nic nedělá špatně. Že nemá strach. Že až tam dorazí, dozví se, jak dál.

Sice už není děda, o kterém se jí v tom nedokončeném snu zdálo, ale je babička. Valentýna ji jednoduše dosadila na uprázdněné místo za stolem. Na dědovo místo. Opřela jí lokty o stůl a nechala ji rozprávět. Snad jenom s tím rozdílem, že děda se drbal ve vousech, kdežto babička svými kostnatými prsty čechrala ve Valentýniných představách luční kvítí ve váze.

Jak dlouho už u ní Valentýna nebyla?

Za celou cestu na nádraží si nevzpomněla. Měla na to sedm kilometrů, více než hodinu chůze a stejně si nevzpomněla. Připadala si hloupě. Ještě, že v tom byla sama. Kdyby šel někdo s ní, s kým by se o tom měla bavit, propadla by se hanbou. Takhle se jenom tiše červenala do tmy.

Na nádraží se příliš neohřála. Jednak byla čekárna ještě zavřená, a potom, vlak směrem na Brod projížděl jen malou chvíli potom, co Valentýna dorazila.

Nastoupila bez lístku. Představovala si, co na to asi řekne průvodčí. Byla odhodlaná ustát to stůj co stůj. Nějak se vymluví. Netušila jak, ale nějaké peníze s sebou přece má. Vyhodit na příští zastávce se nenechá. To ani náhodou.

Pak jí svitlo – záchody! Ve vlacích přece bývají záchody, nebo ne?

Rozběhla se chodbičkou, takže si dva zbývající spolucestující museli myslet, že trpí přinejmenším průjmem, ne-li něčím mnohem nakažlivějším. Bylo jí to jedno. Měla přece jasný cíl, a ten si umínila dosáhnout. Třebas za cenu, že se sveze načerno na nechutném vlakovém záchodku.

První kontrolu tak přestála nad mísou, která měla porouchané splachování. Dlouho se tam vydržet nedalo. Musela se vrátit

do vagónu a doufat, že to nějak, prostě nějak dopadne.

Za další zastávkou se průvodčí objevil znovu. Zastavil se u ní a bez slova začal cosi cvakat do přístrojku, který měl pověšený na krku. Valentýna nikdy nic takového neviděla. Domýšlet si mohla cokoliv. Třeba že je to vynález, jak rychle a spolehlivě podat hlášení rovnou na policejní stanici. Už by tomu uvěřila, kdyby jí průvodčí nepřetrhl myšlenku otázkou: „Kam to bude, slečno?“

Vytřeštila na něj oči, ale vzpamatovala se skoro okamžitě. Nevěděla sice, jak je to možné, že po ní nechce jízdenku, ale byla by sama proti sobě, kdyby se chtěla dozvědět víc. „Do Brodu,“ pronesla docela sebevědomě a po kapse se snažila poshánět celé své chudícké jmění. Co tomu řekne ten hodný člověk s bedničkou na krku, to už nechávala na něm. Má, kolik má. Beztak s tím nic jiného nenadělá.

„Máš nějaký průkaz?“ zeptal se průvodčí. Očima ji sjel od hlavy až po tenisky, jako kdyby chtěl doopravdy přeměřit, jestli centimetry na výšku odpovídají tomu, co uslyší.

„Ne. Ale patnáct mi ještě není,“ vyhrkla Valentýna. Na dlani mu při tom podávala celých osmnáct korun.

Muž v uniformě si je od ní vzal. „To máš stejně málo. Do Brodu to i pro žáky dělá jednadvacet.“

Na to Valentýna nic. Nic, co by čekal průvodčí. Nezačala zběsile prohrabávat kapsy, nepokusila se ani o zdání, že by mohla být třeba jen o malinko víc při penězích, než doopravdy byla.

„No, co koukáš? Platit to za tebe nebudu. Vystoupíš si ve Starém Dvoře. Zbytek dojdeš pěšky.“

Tak, a měla to. Jízdenku do Dvora namísto do Brodu, dvě koruny nazpátek a program na další tři hodiny. Když to dobře půjde... Tenhle vlak byl zatím nejucouranější, jakým kdy někam jela.

Vystoupila ve Starém Dvoře. Jak jinak, když na ní mohl ten starej páprda oči nechat, aby si pohlídal, že dojde na jeho slova.

Rozhlídla se kolem. V životě v tom zapadákově nebyla. Neměla zdání, kudy z něho do Brodu. Naštěstí to byl ale zapadákov jaksepatří. Jediná cesta protínající nádraží vedla odtud, odkud právě přijela, přesně tím směrem, kudy odfrčel páprda s bedýnkou na krku. Už mu nikdy jinak neřekne, zařekla se Valentýna a vydala se mu v patách.

Asi za půl hodiny se vydrolená asfaltka odchýlila od kolejí.

Zpočátku je Valentýna ještě měla na očích, jak se stáčejí pod les, který její cesta protínala. Fajn, takhle to bude zaručeně kratší, libovala si v duchu. Při tom pevně doufala, že za lesem se její cesta s kolejemí opět sejde.

Nesešla. Za lesem, který nevyspalé Valentýně připadal nekonečný, už nikde žádné koleje nebyly. Jenom pole, na jehož horizontu se černil další les. Nový den už byl docela dobře vidět, ale úplně se ještě nerozednilo. Anebo to bylo těmi těžkými mraky, že se Valentýně zdálo, jako by bylo pořád hodně časně ráno. Rozčilovalo ji to stejně, jako fakt, že nevěděla, jestli jde doopravdy tam, kam potřebuje. Od toho pitomého pidinádrazí ve Dvoře nenarazila na žádnou odbočku, před kterou by byl ukazatel, směrovka, nebo něco, co by jí napovědělo, kudy dál. Nejistota ji nutila k rychlejšímu tempu. Naděje, že třeba už za támhle tím stromem se něco dozví, ji honila jak tělocvikář Louda na hřišti za školou.

Začalo ji píchat v boku.

Na pravé patě rostl první puchýř.

V břicho jí zakručelo hlady.

Prvotní odhodlání sežral vztek. Slupnul ho jak žralok nepoučitelného turistu. Chlamst, a po Valentýnině odhodlání nezůstaly ani ty gumové ploutve...

Kdyby tudy aspoň někdo jel, spílala naštvaně všem, kteří se dnes rozhodli jet jinudy.

V tom zaburácel motor. Nejprve jenom docela nesměle. Hned nato to už bylo o něco blíž, i když pořád ne tak blízko, aby se Valentýna odvážila radovat. Trvalo mu to ještě nekonečné minuty, než jí přifuněl za záda, dvakrát, jako by na pozdrav, blafnul, odfouknul si a... ticho. Valentýna už dávno poznala, že se jí snaží dohnat traktor. Taky nepochybovala, že se mu to podaří. Ke své smůle však ke všem podobným strojům chovala zvláštní odpor. Nemohla si pomoci. A to dokonce ani tady v tom neznámém, zapomenutém kraji. Všechno, co má co dělat se záležitostmi, které od jisté doby provozuje její matka, Valentýna nesnáší. Jo, kdyby tudy projížděl nějaký rychlejší stroj, ne tolik humpolácký, prostě inteligentnější, klidně by na něj zamávala... a pak... pak by jednoduše viděla. Bavorákem by se klidně i nechala svézt. I když se to nemá. I když by ji za stopování neznámých lidí v neznámém terénu máma utrhla hlavu...

„Hej! Nechceš si naskočit?“ ozvalo se do toho ticha, co zůstalo po hřmění traktorového motoru. Valentýna se ohlédla. Hulákal na ni sice chlápek, se kterým by se jen nerada dávala do řeči, ale za zády mu vykukovaly dvě štrapaté, klučičí hlavičky. Jedna za levým uchem, druhá za pravým. Nejspíš dvojčata, co se ráda vozí tátovým traktorem. Vypadalo to dost komicky, ale hlavně, bezpečně pro Valentýnu.

Zůstala stát čelem k volantu. Pokrčila rameny.

„Tak dělej. Neupejpej se. Víš, jakou štrapáci ti ušetřím? Jdeš do Brodu, nebo ne? Jinam to tady totiž nevede.“

To už se Valentýna drápala po vysokých schůdcích na sedadlo spolujezdce. Neměla, proč by váhala. Ti dva mrňaví kluci byli jasná záruka.

Nakonec byla ráda za každé metry, o který ji ten uřvaný moloch přiblížil k městečku, na jehož okraji byl domek, ve kterém měla sedět babička za stolem a v zádumčivém uvažování čechrat luční kvítí ve váze.

Z Obce spisovatelů

CENY ZA NEJLEPŠÍ HUMORISTICKÉ KNIHY ROZDÁNY

28. listopadu 2023 proběhl pod kuratelou Obce spisovatelů již 10. ročník soutěže Cena Miloslava Švandrlíka o nejlepší českou humoristickou knihu. Hlavní cenu získala Lucie Vaňková za originálně pojatou knihu Putování leklé ryby (nakl. Argo), na druhém místě se umístily Třešně vrumu (nakl. Cosmopolis) a na třetím pak místy až drsně satirický román Evy Grestenbergerové Na divokém venkově (nakl. Argo).

Vyšlo další číslo Novin Obce spisovatelů, ve kterém mimo jiné najdete článek OHLÉDNUTÍ ZA XXIV. DNY POEZIE V BROUMOVĚ. V termínu 20.–22. října proběhly XXIV. Dny poezie v Broumově. Viz <https://obecspisovatelu.blogspot.com/>.

Maria Pourchet - OHEŇ

Nakladatelství Odeon, 2022, překlad Alexandra Pflimplová

Francouzská autorka Maria Pourchet (*1980) představuje román odehrávající se v naší současnosti, v době covidové. Dvě hlavní postavy, manažer banky Clément a profesorka Laura, jako by hledali ve vztahu únik ze současného života. Padesátiletý Clément žije se svým psem Tatškou. Laura žije ve vztahu s lékařem Antonem, má dvě dcery, Věru (z předchozího vztahu nevztahu) a s Antonem dceru Annu. Zatímco on rozmlouvá se psem, ona se svou mrtvou matkou.

Žijí v době, kdy se vše přepočítává na peníze, str. 8, cituji: „Momentálně, řekne, se děti rodí s dluhem čtyřiceti tisíc eur na hlavu, protože jejich prarodiče financovali svoje debilní životy na úvěr... Skandál je ten účet za to, epocha je ten účet, a je jedno, jak ji nazvete, naše děti to nebudou chtít splácet, skončují s tím tak, že vytáhnou ve špitálech dýchací přístroje ze zásuvek.“

Jejich tužby a naděje se snaží naplnit vášnivým vztahem, který se rozvíjí. Jenže problémy se starší dcerou narůstají a Laura si uvědomuje, že stárne, viz str.23, cituji: „I tys byla takhle mladá. Jako ona sis myslela, že život tvoří neměnné hodnoty a neústupnost. Od té doby jsi zjistila, co jej vlastně tvoří. Kompromisy, opakování, zapomínání nebo hojení. Připadá ti, že mezi těmi dvěma životními obdobími jsi spala.“

Jenže vztah není možné donekonečna utajovat, takže se Věra dozví o milencích. Navíc vztah není bez následků. Nebudu prozrazovat pointu. Děj knihy má spád, zajímavé je, že se střídají dva vypravěči, ženský a mužský pohled na stejné věci.

Román by se dal charakterizovat ukázkou ze strany 136 – 137, cituji: „Budeš se proklínat, smát se tomu. Budeš pak jako tahle doba.

Arogantní a zaprodaná.“

Václav Franc

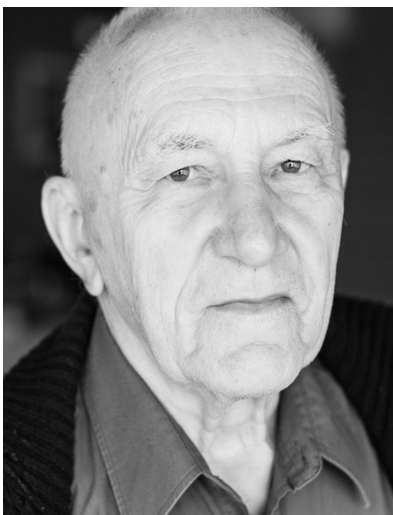
Univerzitní profesor PhDr. Aleš HAMAN, DrSc. (1932-2023)

literární historik a kritik, spisovatel,

překladatel, editor a bibliograf

* 26. červen 1932 Josefov u Jaroměře

+ 7. prosinec 2023 Praha

Narodil se v rodině důstojníka Čs. armády Ing. Josefa Hamana (1903-1983) a matky Františky (1906-1967) v našem Josefově (Jaroměř). Po maturitě na gymnáziu v Hradci Králové (1951) vystuduje Haman na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze češtinu a literární vědu (1951 – 1956). Jeho diplomová práce nese titul Vlastenecká lyrika z let 1885-1895. Po studiích pracuje v letech 1958 – 1972 jako vědecký pracovník a redakční tajemník kritického vydání Spisů Jana

Nerudy v Ústavu pro českou literaturu ČSAV v Praze. Roku 1965 získává titul CSc. za práci Neruda prozaik. V roce 1972 je z politických důvodů z ústavu vyhozen. Azyl nachází v letech 1972 – 1990 v Národní knihovně v Praze, kde pracuje nejprve v oddělení článkové bibliografie, od roku 1982 v oddělení výzkumu (četby) a metodiky knihovnictví a od roku 1986 již jako vědecký pracovník. Roku 1990 se vrací do Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV v Praze.

V letech 1991-1999 učí na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni, kam také v hodnosti docenta po habilitaci přechází a zde v r. 1992 se stává pracovníkem univerzity a v témže roce získává titul DrSc. prací K otázkám teorie četby a čtenářství krásné literatury a v r. 1998 je jmenován zde profesorem. Také na katedře bohemistiky PedF Jihočeské univerzity v Českých

Budějovicích se uplatňuje od r. 1999 coby profesor a vedoucí katedry české literatury. Rovněž byl ředitelem ústavu estetiky a dějin umění na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Byl též členem Obce spisovatelů.

Jako literární historik se věnuje zejména české literatuře 19. a 20. století. Jako literární teoretik se hlásí ke strukturalismu, k francouzské naratologii, k tzv. kostnické škole recepční estetiky. Knižně vydal: Adolf Branald (1963), Neruda prozaik (1968), Česká literatura po roce 1945 z ptací perspektivy (1989), Literatura z pohledu čtenářů (1992), Arnošt Lustig (1995), Úvod do studia literatury a interpretace díla (1999), Česká literatura 19. století a evropský kontext (skripta, 1999), Nástin dějin české literární kritiky (2000), Česká literatura 19. století (2002), Východiska a výhledy (2002), Literatura v průsečíku pohledů: teorie, historie, kritika (2003), Kritické úvahy v západní literární teorii (2006) – s J. Holým, a V. Papouškem, Trvání v proměně. Česká literatura 19. století (2007).

Prof. Aleš Haman patří do galerie významných našich josefovských rodáků a osobností, kteří zanechali viditelnou stopu v české literární vědě, historii i kritice a v české kultuře vůbec. Tímto stručným nekrologem splácíme skromný dluh této důležité české osobnosti, která zesnula ve čtvrtek 7. prosince 2023 v Praze v požehnaném věku 91 let. Čest jeho památce!

PhDr. Jiří UHLÍŘ, Jaroměř sobota 6. 1. 2024.

Literatura: In: Kdo je kdo, osobnosti české současnosti, Praha 2005, s. 173; Český biografický slovník XX. století, I. díl A – J, Praha 1999, s. 407; Anna Blažíčková in Slovník českých spisovatelů od roku 1945. Díl 1, A – L, Praha, Brána, 1995, s. 223 – 224; Slovník českých spisovatelů, 2. vyd. Praha, Libri 2005, s. 204 – 205; Jiří Uhlíř in Jaroměřský a josefovský zpravodaj, červen 1997, s. 15. – Internet – Wikipedie.

Ilustrátor čísla Václav Smejkal (JMB)

Spirála života

Host Kruhu

Petr Žantovský (1962), novinář, VŠ pedagog. Kromě řady odborných a popularizačních knih vydal i několik sbírek: Tady bydlím, 2012; Zakázané květiny, 2016 (za tu obdržel výroční cenu Slovenského centra Penklubu), Never more, 2020, a ve slovenštině společnou sbírku spolu s básněmi své choti Ireny Žantovské - Příbehy a iné pokúšenia, 2017. V současnosti pracuje na sbírce pracovně nazvané Socha zpívá Requiem. První sbírka, která vyšla až v roce 2019 pod názvem Panoptikum, byla připravena k vydání už v roce 1983 v KRUHu péčí dr. Jana Dvořáka. Na cenzorní zásah tehdy vyjít nemohla. PŽ pochází z Chrudimi, bydlel řadu let v Pardubicích, studoval v Hradci Králové, chalupu má v Železných horách. Považuje se celoživotně - rodem i srdcem - za Východočecha, snad jen omylem žijícího blízko Prahy.

Co ještě unesu

Uhněten z nicoty popela a strachu
Vysušen větry od pólů
Poučen o tom že jen nahoru je dolů
Do každé ulity nahlížím v domnění
že takto najdu v sobě
Karla Hynka Máchu Synka odvedle
co ukáže mi cestu z nížin k Bezděsu
Co ještě unesu?
Snad bytí trochu posedlé
a skrytou noblesu?

Anebo jen tak z rozmaru vypustím kolibříky
Hlesnu Díky Měl jsem vás rád
Tak jděte lette jen se nevracejte
abyste mi připomínali že noc je za krkem
a zbytečností ranec
Ploužím se úprkem a myslím si že je to tanec

Hejno Erinyí stojí před vraty a podupávají
do rytmu písně kdysi slyšené

V rukou lopaty A svůdně se tě ptají
Kde to jsi ty pobloudilý
Na zkušené snad? Tvůj stín je přiopilý
a musí se ti smát ačkoli nechce
A křehce propadají stropem oblohy
drobečky od večere určené pro bohy
a slupky zbylé po důvěře

A ještě unesu když nemám na vybranou
A když se usmíváš a slunce probdělé
zapadnout zapomíná
Čí je to vina když jdou nocí hlasy vlčí
Krčí se zbaběle než vyšťeknou
písničku nepěknou až zaskočí jim slova
Havran klová svoje Nikdy víc
To všechno unést mám?
Snad Ale už nic

Měl bych toho unést ještě horu
aby se nešla klanět někomu odněkud
A místo toho stojím opřený o závoru
a hledám v sobě stud -
zbytečně drahé zboží z tržnice
onošená hučka kšiltem na stranu
když ruka boží dávno dlící v Pánu
tluče na hranu a hledá přesný verš
na slovo blud

Tak si to nesu Nikdo se mě na nic neptá
což je to jediné oč stojím Může spadnout opona
I dokonalost dokoná a bude jenom pro zlost
Pak možná potkáte mě Za zrcadly
Budu se divit proč divizny zvadly
Proč je každý anděl padlý
když hlasoval pro hojnost a na křik přísahal
Pokrčím rameny - a půjdu dál

Poesie

Platí-li že tento svět nepotřebuje básně
natož básníky
co tedy vlastně potřebuje? Sluje s fantomy?
Nebo jen stromy co rostou až do nebe
a na nejvyšší větvi se vždy najde místa dost
i pro nejtlustší provaz
a radost až do posledního rána?
Snad moře které přikryje nás peřinami tmy
až nebude čas bojovat už s nerozumem nevůlí a netečností
když jen rumem zpité kosti vyzpívají spoře
zbytek hoře

Co potřebuje tento svět?
Prý umouněné zazobance
nebo jiné nachlup stejné zaprodance ztroskotance
nenažrance zvoucí brance ku obraně jejich žvance
I dobové tance dávno vyměnili za kopance
A to je prý ona šance
Ale k čemu? Bytí pitomému?
Souhlasu na správném sněmu?
Přitakání neschopnému?

Je toho už dost co svět by potřeboval
Třeba ticho když se mluví o ničem
a klíčem zamykat ta slova
dutá jako stvol a blyštivá jak staniol
Svět potřebuje hlásky víc než hlasy
a slabiky aby se dalo začít zlozvyky
a končit užasnutím
jak je přece krásně
jen tři básně před usnutím

Strach

Každý má strach Někdy jen tak nahrubo flikovaný
Jindy čistý jak houslová sonáta
Strach je dobrý způsob jak nevyváznout z ničeho
a přece setrvati v pokušení
že snad za obzorem rozklene se
cosi čistého jak vydří namlouvání
Tichá tíže hvězd a tmy
po které zbude ráno

Je to dobrá představa Což o to
Jen se na ni nesmí dát
Bojte se dobří občané Čeho?
Něco se vždy najde
Za strach se lze schovat jako za skříň
kde jste ukryli své hračky od někdy
Lze jím platit u zpovědi nebo v nevěstinci
Mít svou porci strachu někde po kapsách
je prostě třeba

Znal jsem jednoho co se bál tak svědomitě
až se dopracoval jezdecké sochy na rynku
Jiný zase svatozáře z modrotisku
a funkce nejvyššího brigádyra
v loutkohře s názvem Dějiny
Strach plodí štěstí říkali
ale znělo to jak pád plechovky od barvy
na transparent

Bojte se prostě jen tak Nakrvavo
Bude vám pak líp na cestě ke hranici
Státní nebo zápalné:
na tom už vlastně nezáleží

Odtamtud

Ta loď má sotva dvakrát na metr a stojí u zdi
plachtou ustlána a kormidlo visící na kladce vysoko nad hlavou
kam ani anděl nedosáhne.

Zde usínáš Pod hlavu jistotu přístavu a pod nohy
kus noční oblohy

Starý muž z vedlejší ložnice stále vykřikuje svoje Pomoc
Pomoc do věčnosti Na prázdnou sesternu i červí díry
které se už před ním otevírají
Po chodbě pobíhá zmatený nápadník s pugétem
který už není komu dát
A ten na vteřiny vyměřený čas
žene nás jak ovce na pastvu a zpátky do salaší
k mlčenlivým hrám

Přitom stačilo by málo:
Tři dávky dolzinu a jsi zas voják v poli
Zapomeneš na vinu a na všechno co bolí
Představíš si muka žáby kamene a stromu
nebo předjitřního času
na jehož krásu den co den přísaháš
s vášní věčného sekundáře
Pak teprve pochopíš smysl slova marnost
a cesty která vede domů

Jenomže spadne opona Hodinám na chodbě
ukradou tikot Času dojde čas a trpělivost
Tvou loď už potřebují
pro nového pasažéra

Pardubické střípky 2023 na volné téma: „Jsem z toho paf“

V roce 2023 se uskutečnil 15. ročník: soutěž byla vyhlášena 14. září 2023, uzávěrka byla 16. října 2023.

Porota 15. ročníku:

Literární část: Iva Tajovská, František Uher a Lubomír Macháček
Výtvarná část: Eva Jebavá, Hana Lichtenbergová a Pavlína Václavíková

Slavnostního vyhlášení výsledků s předáváním odměn, kam jsou zváni nejenom ocenění soutěžící, ale všichni zainteresovaní, se zúčastnilo cca 80 lidí.

Tato moc pěkná akce se uskutečnila 6. prosince 2023 v sále Jana Kašpara v budově C Pardubického kraje. V úvodu je kulturní program přizpůsobený tématu soutěže, jež připravují žáci ZUŠ v Chrudimi pod vedením paní učitelky Renaty Bečkové Klečkové, která zároveň celou událost moderuje.

Soutěž Pardubické střípky se těší mezi školami vzrůstajícímu zájmu, což pořadatele velmi těší. Ve vestibulu Krajské knihovny v Pardubicích proběhla výstava oceněných výtvarných prací, bylo ji možné zhlédnout do 5. března 2024.

Za pořadatele Zuzana Nobilisová,
oddělení kulturních služeb
Krajské knihovny v Pardubicích,

Ze soutěže vyšel Sborník Pardubické střípky 2023 na volné téma: „Jsem z toho paf.“ Sborník je ke stažení na stránkách Střediska východočeských spisovatelů a Krajské knihovny v Pardubicích.

V tomto Kruhu uveřejňujeme tři práce dle výběru porotců, a to

Slepičí příběh

Iveta Sekerková, II. kategorie, Základní škola Jevíčko

Příběh jednoho vepře, aneb co mi babička vyprávěla

Josef Lench, III. kategorie, Gymnázium Česká Třebová

Už je to tak, budu dospělá

Simona Bělinová, V. kategorie, Gymnázium Vysoké Mýto

Slepičí příběh

Iveta Sekerková, II. kategorie, Základní škola Jevíčko

V jednom domečku uprostřed obce bydlela holčička a ta chovala slepičky, ale nebyly to ledajaké slepičky, ony byly nejmenší na světě. Menší druh prostě neexistuje. Přesto, že jsou nejmenší, tak chtějí dokázat něco víc, co nikoho předtím ani nenapadlo. Chtějí být první slepice ve vesmíru nebo první slepice na Měsíci, ba i první slepice mimo naši galaxii. Mimo galaxii Mléčné dráhy.

Když jsme tak jednou seděly večer na bidle a povídaly si, tak jedna slepice jménem Čmeláček vyprskla: „To by bylo super, být tam nahoře mezi hvězdičkami a létat si tam, jak bychom chtěly a vědět, že jsme úplně první slepice ve vesmíru.“ Na to jsem zakdákala: „Ale to není vůbec blbý nápad.“ Vtom se ozval vzadu kohout Rudík: „No jasně, spadneš ze stromu a vymýšlíš lety do vesmíru. Já asi spadnu z bidla, Čmeláku.“ Klov!!! Klovla ho přímo mezi oči. Nenechá se přece urážet. Někteří byli sice proti, ale většina byla pro. Potom se nám o tom celou noc zdálo. Hned další den, jsme ale od plánu upustili. Proč? Protože přišla naše chovatelka a řekla: „Mé milé slepičky, hádejte, co tento víkend budete dělat?“ „Půjdeme na zahradu a sezobneme slimáka,“ kdákaly jsme nabručeně. „Nevíte, no přece půjdete na výstavu!“ To byste neuhodli, co se začalo dít.

Začaly jsme pobíhat sem tam, tam sem a načančávaly jsme se, jak kdybychom chtěly vyhrát Miss ČR. V tom vidím, že jedna slepice klovla do druhé, ta do třetí a za chvíli už jich pěkné hejno i se mnou hnalo za skleník. Čmelda před sebou tlačila soudek, já tlačila druhý a ostatní nesly dlouhé úzké prkno. Ony stavěly molo, jak pro modelky a jedna po druhé se tam začaly škrábat! Bylo obtížné vybrat ze 17 slepic ty čtyři nejlepší.

U kohoutů to nebylo tak těžké. Rudík, jako kuře nebyl okroužkovaný, to znamená, že na noze nemá takový malý kroužek, na kterém je rok, kdy se vylíhl, z jaké země pochází a tak dál. Zbylí dva kohouti Helmut a Karel jít museli. Po dlouhých hádkách, třech bitkách a jedné honičce jsme se domluvili. Chovatelka nás nalíčila olejem, vytrhala peří z nožiček, řádně nás učesala a mohli jsme jet. Ráno nás chtěla naložit do přepravek a už byl první problém.

Ti, co včera dělali machry, dnes seděli v koutě a moc se báli. Hodinu a půl jsme přemlouvali kohouta a slepici. Ovšem, že to byl Helmut a Čmelda. Nakonec jsme to s nimi usmlouvali, že jim dovolíme místo jednoho slimáka dva denně a k tomu jednu žízalu týdně jako bonus. Snad alespoň cesta proběhne trochu normálně. Minule, když jsme jeli na výstavu do Březin, tak každou minutu zakokrhál kohout a když už zařval poosmé, tak jsem si říkala, proč jsem raději nezůstala doma. Asi čtou myšlenky, protože tentokrát nezakokrhál ani jeden. Potom nás chovatelka vysypala do klece, dala nám vodu a obilí a řekla: „Dnes vás posoudí, zítra budou chodit lidé si vás prohlížet a pozítří ráno jedete domů. Uvidíme se po posuzování. Ahoj!“ a odešla.

„Co tady budeme tři dny dělat? Přece se tu nebudeme promenádovat sem a tam!“ Zakřičela co nejhlasitěji Čmelda. „Neřvi, nemáš důvod,“ upozornil ji kohout Alfonz. To byl největší, nejpyšnější a nejnafoukanější kohout z celé výstavy. Tak jsme tam čekali a čekali a čekali, až jsme přišli na řadu. Pan posuzovatel si vždycky jednu slepici vzal, koukl se, jestli má čisté nožičky, kroužek, plnovous, a potom říkal, co se mu líbí a nelíbí. Každé slepici dal body, jak si myslel, že je krásná. Až posuzovatel odešel, začala diskuze, kdo měl kolik bodů a jestli jsme se báli. „Já měla 92“, „já 93“, žvanily slepice. „Pche! Já mám 95,“ říkala pyšně Čmelda. Jenom nafoukanec Alfons měl 90 bodů, to je nejmenší možný počet, co jde. Potom jsem přišla já se svými trapnými 91 body a byl konec mé oblíbenosti. Všichni se mi smáli! Nafoukle jsem odešla trucovat, doufala jsem, že mě alespoň Čmelda pochopí. Na minulé výstavě měla jenom 91, stejně jako teď já. Ale ona jenom povýšeně, protože měla nejvíc bodů z celé výstavy, ohrnula zobák a odšoupnula se o kousek dál ode mne. „Ale, ty si nepamatuješ, jak jsi minule měla nejmní bodů?“ nenechala jsem se odbýt. „Minule je minule, dnes je dnes,“ odprskla. I ostatní byli smutní, že se nechová normálně jako kamarádka.

Potom přišla naše chovatelka a hned si všimla, že není něco v pohodě. „Co se děje?“ zeptala se. „Čmelda je jiná,“ potichu jsme jí to prozradili, aby nás neslyšela. Domlouvala jí, ale nic, chovala se úplně stejně nafoukaně. „Ahoj, přijdu zítra,“ rozloučila se a odešla, protože už zavírali vstupní bránu.

Druhý den se nic zajímavého nedělo, pořád nás někdo očumoval,

fotil, nahrával na telefon, a dokonce na nás jedna paní šišlala jak na mimina! Čmelda se naparovala jak mistr světa, chovatelka byla smutná, že jsme rozhádané, potom zase odešla, výstava se zavřela a šli jsme spát.

Poslední, tedy třetí den jsme dostali pohár. Chovatelka nás dala do klecí a jeli jsme domů. Slepice doma byly pyšné, že jsme vyhráli. Helmut si dopřál porci slimáka navíc, já si v klidu probrala peří a všichni jsme byli rádi, že jsme doma.

Uplynul den a Čmelda si sedla na nejvyšší bidlo a povídá: „Promiňte, že jsem se chovala jako trouba a kvůli vítězství jsem opustila kamarády.“ „Každý občas udělá chybu a stydět se za to není ostuda,“ řekl Karel. „Odpouštíte mi?“ zeptala se. „Jasně!“ řekli jsme.

A tak všechno dobře dopadlo, všichni jsme se usmířili.

Určitě chcete vědět, kdo vám to vůbec vykládá, vidíte? No přece já Vrána, nejčernější slepice z party. Tak ahoj na další výstavě nebo ve vesmíru?

Příběh jednoho vepře, aneb co mi babička vyprávěla Josef Lenocho, III. kategorie, Gymnázium Česká Třebová

Asi jste někdy zaslechli rčení, že někdo jí jako prase. Toto zlidovělé přirovnání jest však založeno na nepravdivých faktech. Každý, kdo někdy viděl vepře ve chlívků, zcela jistě musel upozorovat, že tento druh zvířat je velice způsobilých mravů. Soudě už podle čistotnosti, při které živočich v jednom rohu spí a ve druhém dělá potřebu, na rozdíl od takového tura domácího, jehož zástupce můžeme často zahlédnout, jak odpočívají ve výkalech.

Má babička pracovala mnoho let ve vepříně, který se nachází poblíž naší obce, a za tu dobu tam pečovala o stovky malých selat. Matka příroda je rozmanitá a snaží se stále vymýšlet něco nového. Někdy se proto geny u živočichů prapodivně sesumírují a v tu ránu je na světě mládě zcela odlišné od svých vrstevníků. Takový případ zažila právě i má babička, která vychovala prase, které to málem dotáhlo na ministra.

Všechno to začalo tenkrát v šedesátých letech minulého století, kdy matka mého – tehdy nenarozeného – otce pracovala v kolchozu

a starala se o nově narozené potomky bachyní. Mezi nimi si všimla jednoho mláděte, které se od ostatních lišilo velkou černou skvrnou pod levým okem. Podle tohoto znaku si jej zapamatovala.

Když selata povyroستla, to s tou skvrnou se začalo chovat tak nějak jinak než ta ostatní. Brambory nekonzumovalo hltavě a nevychovaně, nýbrž jedlo pomalu, s rozvahou a každé sousto si důkladně vychutnávalo. Když jeho sourozenci zbaštili oběd a dožadovali se nášupu, tento vepř nechtěl přidat. Byl evidentně toho názoru, že by se mělo jíst střídme, a raději seděl v rohu opřen o stěnu a v klidu přemýšlel. Babička samozřejmě nic takového v životě neviděla a připadalo jí to přinejmenším neobvyklé. To však ještě nebylo nic proti tomu, co se událo pár dní poté.

To vám jednou šla kolem Marie Rendová, která sypala prasatům do žlabů, a najednou slyší: „Dobré jitro, soudružky!“ Na tom zas tolik divného nebylo, až na to, že bylo odpoledne. Ten hlas byl takový divný, uchrochtaný, a navíc vycházel z posady, kde byli jenom vepři. „Nu co, to se mi asi jen něco zdálo,“ pomyslela si a pokračovala v míchání šlejšek. Tu se však ozvalo: „Ten hnůj už měl bejt vyházenej!“ Žena se lekla, protože se jí zdálo, jako by to bylo támhleto prase, které teď tak divně mlelo hubou. Hned to šla říci předsedovi, který byl shodou okolností střízlivý a přítomen v úřadě. „Ženská, nevykládejte mi tady hlouposti! Kdopak to kdy slyšel, aby prase přálo dobré jitro!“ „No, čestný slovo, soudruhu! Slyšela jsem tu svini s černým flekem chrochtat zrovna tak, jak teď slyším vás!“ Soudruhovi Chocholouškovi to nedalo, a i když slovům pracující moc nevěřil, šel se na ten vepřový zázrak podívat. Jak došel k onomu místu, uvítal ho kdosi neznámý: „Čest práci!“ „Čest, soudruhu!“ odpověděl automaticky předseda, ale rázem si uvědomil, kdo ho takto stranicky přivítal. „No, to sem blázen! Mluvíci prase a tady u nás v kolchozu! Takový unikát snad není ani v Sovětském svazu! Taková věc nás může proslavit po celém světě!“ Z úst vepře však náhle zaznělo: „Předseda se zase vožral jako prase, celá zábřež je poblitá, abych to zase uklízela!“

Vedení družstva se následující den usneslo na tom, že prase musí na porážku. Když o tom rozhodnutí uslyšela babička, rozhodla se, že si čuníka adoptuje. Takovou věc, jako je mluvíci prase, nemají široko daleko a byla by škoda toho nevyužít a třeba se jednou proslaví po

celém světě! Hned druhý den proto začala s výchovou. Sele se učilo opravdu rychle, proto za nějaký ten pátek umělo stolovat, chodit způsobně po čtyřech, pozdravit a později také již mluvilo plynně česky. Samo vykonávalo na toaletě potřebu a (na rozdíl od mé sestry) záchod vždy důkladně umylo. Po čase umělo číst, psát i počítat. Taktéžjevilo veliký zájem o vzdělání. Četlo tedy literaturu krásnou i vědeckou, českou i tu z ciziny, ba i poezii mělo v oblíbenosti. Netrvalo to dlouho a vepř, kterému babička začala říkat Kryšpín, začal odebírat Rudé právo. Brzy se dokázal politicky zorientovat. Potom, co přelouskal Marxe a Engelse, rozhodl se studovat politologii. Učil se dějiny komunismu, socialismu i kapitalismu.

A tak si vepř, jenž si začal nechat říkat Kryšpín Kotletka, navzdory tomu, že neměl žádnou školu, ve svých čtyřech letech zažádal o občanství. To sejevilo zprvu zcela jako nemožné, ale – kdoví jak se mu to povedlo úřady přesvědčit – nakonec jej k úžasu mé babičky dostal.

Věděl, že život prasete obecného není nijak dlouhý, a proto nehodlal promarnit ani den. I když sice neměl vůbec žádnou praxi, vstoupil co nejdříve do Strany a začal být politicky aktivní. Prosazoval nový politický program, tzv. socialismus s prasečí tváří. Byl to dlouhý seznam cílů, které měly především zastávat práva prasat – jak chovných, tak divokých. V každém bodě programu byly pracně rozepsané postupy, jak prosadit zákon týkající se vepřů do ústavy. Všechny části byly zdůvodněny a argumentovány jasně znějícími fakty.

Tento nápad zaujal jistou část straníků, která se rozhodla Kryšpínovi pomoci s realizací a finančně ho podpořila. Pečlivě rozebírali jednotlivá témata a živě nad nimi diskutovali. Vystoupili tedy ze Strany a založili svou vlastní Stranu za práva vepřů, zkráceně tedy SZPV, jejímž předsedou se stal Kryšpín Kotletka osobně. Počet jejich členů v krátkém časovém úseku dosáhl bezmála 2 000 příznivců.

Babička nad tím kroutila hlavou a stále to Kryšpínovi rozmlouvala. „Plést se do politiky, to může přinést nejistotu v životě a je to veliký risk!“ tvrdila. To ale k ničemu nevedlo. Vepř nedal na její rady a babiččin postoj k životu označil za zbabělý. Nakonec se spolu rozhádali a Kryšpín odjel bydlet do vily na Hradčanech. To

bylo naposledy, co ho babička viděla.

Přišlo však období voleb a SZPV rozjelo mediální kampaň. Články a rozhovory s jejími příznivci nechyběly snad tou dobou v žádných tehdejších novinách. Kryšpín byl zván do rozhlasu i do televize, aby zodpověděl zvědavé otázky moderátorů a diváků. Ve společnosti nastal kvůli tomu rozruch. Stranu s takovýmto programem snad v republice nepamatoval žádný občan.

Nastal den voleb a mezi všemi společenskými vrstvami nastala nejistota ohledně výsledků. Po sečtení hlasů se ukázalo, že SZPV získala od voličů celkem pět mandátů v Národním shromáždění. Kryšpín Kotletka a jeho přátelé z toho měli velkou radost, proto se rozhodli úspěch pořádně slavit.

Když bylo poprvé svoláno Národní shromáždění, členové bojující za práva vepřů mluvili opravdu přesvědčivě a mnoho členů z ostatních stran jejich nápady podpořilo.

To se doneslo až k prezidentovi ČSSR, který viděl v Kryšpínovi skutečného nepřítele, jenž by ho mohl připravit o jeho vysoký post. Rozhodl se tedy občana Kotletku co nejdříve odstranit z politické scény. Dlouho se se svým týmem odborníků radil, jak to udělat potichu a nenápadně, aby nenastaly sociální nepokoje. Jeden z rádců nakonec poukázal na fakt, že při oslavování úspěchu ve volbách se předseda SZPV neudržel na uzdě a szloustl o několik desítek kilogramů. Vedení státu se rozhodlo tuto skutečnost využít ve svůj prospěch.

A tak se stalo, že člen Kotletka se na dalším shromáždění neobjevil. Jako by se po něm slehla zem. Bez jeho organizace se SZPV zanedlouho rozpadla a dnes o ní takřka nikdo neví.

Co se týče toho, jak skončil život prasete s černou skvrnou pod levým okem, mohu snad jenom říci, že na druhém shromáždění dostal každý poslanec k obědu vepřový řízek s bramborovou kaší. A jak jim panečku chutnaly!

Už je to tak, budu dospělá

Simona Bělinová, V. kategorie, Gymnázium Vysoké Mýto

Jsem z toho paf. Svět není takový, jak mi říkali. Když je z vás malý

uzlíček, jehož hlásek vydává jen samé skřeky a pazvuky, které sotva připomínají existující slovo naší malebné češtiny... Když jste ten malý uzlíček, máte nějaká očekávání? Mají od vás očekávání ti, kteří vás tak dlouho vyhlíželi, až se vyklubete na tento svět jako malý bezbranný tvor, jenž nezná nic jiného než vůni své matky? Kdy jsme zjistili, že nic není takové, jak nám říkali?

Jsem z toho paf. Kdy jsme mohli tvrdit, že chceme být dospělí? Je to kouzlo hororové ironie. Kde jsou ta léta, kdy naše plány jakožto astronautů, zpěvaček, popelářů a princezen mířily do nebes vesmírnou rychlostí? A kdy jsme o ně přišli? Vzal nám je snad vliv dnešních dní? Udělal to svět sám, nebo se někdo přičinil? Představte si, jak si hrajete na písku v mateřské škole a máte všechno, co v tu chvíli potřebujete. Nic vám nechybí a ani maličkým náznakem nepřemýšlíte nad tím, co by bylo kdyby. Váš úsměv je tak blažený, není tu žádné dnes ani zítra, co nás tak svazuje v konvenčním světě. Kde je ten stres, úzkost a strach z budoucnosti? Není divu, že ti malí skřítci na pískovištích chtějí být dospělí. Proč jim nikdo neřekne, jaké to doopravdy bude?

Jsem z toho paf, lidé nejsou tak dobří, jak mi říkali. Proč vás nikdo nevaruje před nečestnými, falešnými a lháři? Teď nemyslím zloděje, vrahy ani toho zákeřného pána z pojišťovny, co vám potřebuje vnutit tu nejméně výhodnou nabídku. Myslím ty, již se k vám přiblíží tak těsně, že jim srdce otevíráte jakoby nevědomky. Sdílíte s nimi radosti a úspěchy i všechny nemoci vašeho srdce. Jsou vám těmi nejbližšími, poradci i terapeuti, a vy na chvíli shodíte všechnu tíhu světa z vašich ještě stále stoprocentně nevyvinutých beder. Na malinký moment doufáte, že vám třeba nelhali, že to nakonec nebude tak hrozné a svět se na vás bude smát alespoň jednou tím upřímným úsměvem. Ale. Je tu ale. Lhali vám – zase. Blízky zrazuje a drtí, drtí vás na neviditelné kusy a všichni vám v polohase vašeho rozpadu říkají – seber se, jsi ještě mladá, takových podobných ještě přijde... Jak se ale slepit? Pomalu skládáte ty porcelánové kousky vašeho srdce tak usilovně, až přijde další rána. Bum a prásk, další část se tříští, dopadá na tvrdou zem, nemá padák ani záchranné lano. Žádný zabezpečovací systém jsem nestihla nainstalovat. Další návštěvník

vaší galerie, která jim umožnila vstoupit do stálé a zároveň skryté expozice. Další vandal, který po sobě nechává nepořádek, co by ani Popelka nenapravila.

Jsem z toho paf. Kde je ta Popelka, o které mi vyprávěli? Kde jsou pohádky s dobrým koncem? Nikdo nám neřekl, že některé věci už se nespraví, že je to permanentní. Pohádky nemají vždy dobrý konec. Jak to, že ty dětské knihy lhaly svými neukoženými slovy? Lhaly a dospělí nevarovali. Jak jsme ty nesprávné návštěvníky měli poznat? Jakou jsme měli zvolit ochranu? Jak jsme mohli tušit, že dobré věci většinou dobře nekončí?

Chci tu Popelku, protože se cítím zrazena. Zradila mě, sprostě a bez výčitek. Proč ji princ zachránil? Není to fér a nikdy nebude, mně záchrana nepřišla a princ zranil víc než zákeřná sedmihlavá saň.

Jsem z toho labuť. Ležím na pláži, oči držím pevně sevřené, víčka se nechtějí rozdělit jako přátelství, které je ještě v pořádku. Nechci vidět ty vlny. Šumí, šplouchají, naráží na krystalově ostrou hladinu. Teď je slyšíte také, že? Nechci je vidět a víte proč? Připomínají mi konec. Poslední zastávku všeho. Asi jako když metro dojede do depa Hostivař.

Hned vám to vysvětlím. Vlna putuje po širém oceánu určitou dobu, pluje a pluje, nabaluje na sebe další spřátelené vody, které se jí nějakým nedopatřením – zcela omylem – připletly do cesty. Její intenzita se zvyšuje, vlna stoupá do výšek, o nichž v počátcích svého vzniku nemohla ani snít. Jakmile je u svého vrcholu, co udělá? Ano, rozbije se, roztříští se, a to je právě ten okamžik, kteří všichni tak rádi pozorujeme na letních prázdninách v exotických destinacích. Víte ale, co to znamená? Vlna zanikla, rozbila se, zpřetrhala veškeré usilovné snahy, které vypadaly na začátku tak slibně. Jak bych vám to řekla? Takových vln máme každý ve svém srdci nespočet. Opravdu. Stejně jako se nám nedaří spočítat hvězdy na noční obloze, nespočítáme ani ty vlny, jež nám proplovají po našem srdci. Některé jsou velké, bouřlivé. Jiné tak klidné, že o nich ani nevíme. Ale jsou tam, a to je hlavní. Představují totiž naše city a emoce s nimi spojené, ty, jež v sobě tak usilovně nosíme. Já ale nechci, aby se

tříštily. Copak nevidíte, jak se kvůli nim oceán bouří? Co když nastane hurikán? Je to srdce schopné unést stejně jako oceán? Jak máme vědět, jaký scénář očekávat, když nám to nikdo neřekl, nezahrál předpremiéru? Jak bouři uklidnit, když je venku stále větrno? Některé vlny jsem chtěla pozorovat napořád. Odešly, bez varování.

Jsem z toho paf, maminko, proč se tak bojím zítřku? Proč mám takový respekt z toho, co bude za deset let? Jak to, že neumím žít tady a teď? Proč se tak bojím toho, že zklamu? Lidé klamou pořád a říkáte, že je to normální a zcela běžné – vy dospělí. Já mám být také dospělá, ale stejně mi klamstva přijdou jako sprostá a nechutná zrada. Znamená to, že jsem ještě nedospěla? V tom případě vás klamu, právě i teď vás všechny dospělé klamu. Těžce se dýchá, když zavřu oči a vidím ty propasti, které bude pro moji další existenci nutné překonat. Co když ale už teď ležím v hlubokém zákopu, ze kterého se dostanu jen s opravdu grandiózní námahou? Nechci tě zklamat, maminko.

Sice jsem z toho paf, nicméně věřím, že to půjde. Že budu mít sílu. Budu se odtud hrabat, nehty plné hlíny, kapsy špinavé prachem, ale půjde to.

I když se ale svět zdá být tak hrozným, nemějme mu to za zlé. Musí ty slabší vyplašit, protože jinak by jím proploval každý. Neměli bychom tendence být lepším člověkem, kdyby nebylo co překonávat. Jsou chvíle, kdy proklínáme každý náš další krok, ale ruku na srdce, štěstí, ten krásný pocit, nezažíváme zas tak zřídka.

Jsou chvíle, kdy jsme šťastni, vidíte? Musíme se jich držet, když jsme na dně. Nesnažit se je honit, ty šťastné momenty, jež byly. Musíme být schopni jim vytvářet vhodné podmínky k životu, asi jako té rozkošné květince, co pěstuji na svém okenním parapetu.

I přes to všechno se má mysl ještě stále vratce drží v oblacích. Mé touhy a sny mi svět neulehčuje, ale už přeci vím, že k tomu nemá důvod. To já je musím pochyťat. Všechny do jednoho. Polapit a udržet ve své těsné blízkosti.

A to je ono, přátelé. To, co jsem se zatím naučila ze svého nedospělého života. Sice jsem z toho paf, ale už nejspíš vím, jak se léčit. I když mě nikdo, ani sám svět, nevaroval.

Na zámku a v podhradí.

Z činnosti členů Střediska

Poetický večer v Letohradě

V pátek 3. listopadu ani podzimní lijavec neodradil dvacítku posluchačů od návštěvy letohradské knihovny (KCL), kde se v rámci 18. východočeského uměleckého maratonu konalo autorské čtení Kateřiny Hrdinové z Bystřece, Václava France z Nové Paky, Jiřího Raichla z Dobrušky a Martina Vídenského z Letohradu.

V úvodu večera Martin Vídenský představil jednotlivé autory, kteří následně četli ukázky ze své tvorby. Kateřina Hrdinová četla poezii, Václav Franc přečetl několik básní a jednu povídku, Jiří Raichl s manželkou Lenkou četli ukázky z Knihy Boemo e Bastardella – sen probdělé noci a Martin Vídenský přečetl několik básní.

Pauzy mezi jednotlivými literárními vstupy hudbou a zpěvem vyšperkovalo folk-popové Duo Ťuk (Jaroslav Moravec a Lucie Luxová).

Výše jmenovaným autorům a hudebníkům se podařilo z naprosto nevlídného všedního večera udělat úžasný poetický večer, za což je vnímavé publikum odměňovalo vřelým potleskem.

(mv)

Foto Pavla Bárnětová

Ocenění Ivy Tajovské

Iva Tajovská získala Cenu spolku Jana Kašpara za knihu A lampa ještě hořela. Viz článek Dopravní festival 2023 finišoval v Pardubicích Zdroj <https://vzpravy.cz/porady/u-nas-v-kraji/u-nas-v-kraji>.

Martin Vídenský v rozhlase Proglas

Martin Vídenský je "nádražák", konkrétně vlakvedoucí z Letohradu a již mnoho let se věnuje psaní poezie. Vydal několik básnických sbírek a není tedy žádným nováčkem. Jeho poslední sbírka je již vyzrálá a také trochu bilancující, protože autor, v době kdy vznikala, slavil své abrahámoviny. V pořadu si budeme povídat o tom, jak se k poezii dostal, jaká témata mu jsou nejbližší a jak se postupem věku vyvíjela, kde čerpá inspiraci, a jestli je poezie v dnešní době ještě důležitá. Na ukázkou nám přednese i několik básní ze své tvorby.

<https://www.proglas.cz/program/detail-poradu/2024-01-04-20-15-00/?play=1>

Výstava malíře Václava Smejkal

Městská knihovna Lanškroun uspořádala ve dnech 24. listopadu až 31. ledna 2024 výstavu Meziobrazy 70 malíře Václava Smejkal (JMB).

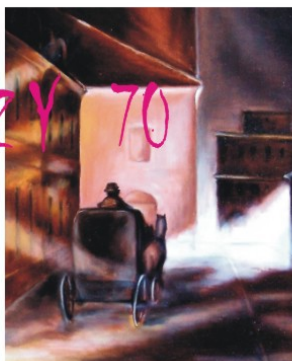
Městská knihovna Lanškroun a Město Lanškroun
si Vás dovolují pozvat na výstavu
malíře Václava Smejkal (JMB)

MEZI OBRAZY 70
prodlouženo

24.11.2023 - 31.01.2024

v Městské knihovně Lanškroun, náměstí A. Jiráka 142
po 9-11, 13-17; út 9-12, 13-17; st, čt 13-17; pá 9-11

Zakončení východočeského uměleckého maratónu

Zakončení uměleckého maratónu se konalo v Hradci Králové v sobotu 2.prosince 2023 v restauraci Garden. Bohužel vzhledem k nepříznivému počasí byla účast nižší než jsme očekávali (pouze devět členů).

Poezie Radka Vohlídky a Martina Vídenského

Poezii našich členů, Radka Vohlídky a Martina Vídenského najdete v knize nakladatelství Flétna Orlickým krajem a okolím Martina Leschingera. Křest knihy se konal v pátek 12. ledna 2024 v Ústí nad Orlicí. Další večery s knihou se konaly v Letohradě a Petrovicích.

František Uher, sbírka poezie Ještě jestřáb - 76 stran, ilustrace Václav Smejkal (JMB), vyd. Zdenka Brožová, Periskop, 2023

František Uher, detektivní romány, Přítmí, 356 stran, vyd. Akcent, 2023 a **Soumrak**, 288 stran, vyd. Akcent, 2023

František Uher, sbírka poezie Signály ze vzdálené hlásky - 64 stran, vyd. Togga s. r. o., 2023

Věra Kopecká sbírka poezie Zdivočelé sny - 80 stran, ilustrace autorka, vyd. Věra Kopecká, Broumov listopad 2023

Lubomír Macháček, sbírka krimi povídek Zase vyjde slunce, 224 stran, nakl. Togga, listopad 2023

Věra Kopecká sbírka poezie Pod hladinou - 80 stran, ilustrace autorka, vyd. Věra Kopecká, Broumov únor 2024

Zdenka Líbalová sbírka poezie a prózy, Mramorová žízeň - 44 stran, ilustrace V. Kopecká, vyd. Věra Kopecká, Broumov únor 2024

Marcella Marboe, Jsi někdo jiný, nakladatelství Vzděláním a sportem k sebevědomí v edici M., leden 2024

Václav Krejčík, Ve stínu kříže, sbírka poezie s duchovními prvky ve stylu haiku , nakladatelství Flétna, 64 stran, 2024

Tajemství třináctých komnat (podtitul Česká povídka 2024) , editor Václav Franc, povídky sedmnácti autorů, mezi nimi členové SvČS Jana Burčíková, Kateřina Hájková, Iva Tajovská a Václav Franc. Vyšlo jako kniha v nakladatelství Epika a jako eKniha v nakladatelství Eknihy jedou Martina Kolářka., leden 2024

Orlickým krajem a okolím, Martin Leschinger, nakl. Flétna, v knize básně Radka Vohlídky a Martina Vídenského, leden 2024

Překlady v zahraničí

Sergej Šelkovyj -Litnij deň vid Boga - Letní den od boha, dvojjazýčně ukr. -česky, český překlad Věra Kopecká, Charkov, 2023

Obklopení neviditelným - Objecji niewidzialnym - dvojjazyčný polsko-český sborník 8 autorů (7 z Polska, z Čech Věra Kopecká), překlady do polštiny A. Matuszkiewicz, do češtiny V. Kopecká, příprava k tisku a fotografie V. Kopecká, Nová Ruda 2024

Publikace v zahraničí

Sborník festivalu Básníci bez hranic. verše Věry Kopecké v překladu K. Burnata, Wrocław, 2023

NIKOLI JEN ÚTRŽKY VĚT

Poslední (zajisté prozatím) básnické sbírky Věry Kopecké protepluje zřetelná chvějivá vlna vztahu k zemi, která jí je domovem, skromně tajená, adekvátně doplňovaná fotografickým materiálem. Ve sbírce **ZDIVOČELÉ SNY** (2023, 80 str.) sice čteme //Jen útržky vět//vytržené z kalendáře//, ale koncepce sbírky, formálně rozdělená do několika pasáží, je zřetelně konkrétní, prostoupená vřelostí a inspirativní semknutostí. Rozhodně není pouhými útržky vět. Je to poezie s podhoubím vztahů, vyšperkovaná melancholickými sekvencemi, poezie nahlížející do starší i nedávné minulosti, nasvícená hluboko zaťatými vzpomínkami, podivuhodně smířlivá, protknutá konsekventními vazbami, tichá a přece zřetelně promlouvající. Její //ticho střídá ticho//na dně obrazů// má velice blízko k verši //Mosty nad řekami//životů//. Čtenáře nesporně upoutá fotografický doprovod, třebaže by fotografie k dokonalé výmluvnosti zasluhovaly větší prostor, ale především několik básní se suverénní nadčasovou platností, které vstoupí do paměti.

František Uher

TŘIKRÁT Z BROUMOVA

Lokální knižní produkce se netěší valné pozornosti, je obtížné stanovit procento, jakým se na celkové vydavatelské produkci podílí. Již řadu roků se vydavatelskou činností zabývá básnířka, překladatelka, výtvarnice a fotografka Věra Kopecká, jejíž jméno je spojeno s Broumovem, organizováním různých kulturních akcí.

Vydala řadu sborníků, které sama uspořádala, a nemálo básnických sbírek. Její aktivita se ovšem neomezuje na Čechy krásné, Čechy mé, úzce spolupracuje s básníky polskými, podílí se na společných akcích, seznamuje české čtenáře s polskou básnickou produkcí. Na pravidelných broumovských Dnech poezie se ovšem během let podíleli také básníci z dalších zemí. Od Řecka k Baltu. Jejich tvorba představuje širokou paletu tvůrčích přístupů.

Použijeme-li výraz z filmové sféry, další koprodukční sborník **OBKLOPENÍ NEVIDITELNÝM** (vyd. Kopecká, 2024, 72 str.) přináší vedle veršů Věry Kopecké ukázkou z tvorby sedmi zkušených polských básníků, z nichž někteří zaujímají v současné poezii našich sousedů neopomenutelný prostor. Jak už je zvykem, jedná se o knihu bilingvní, vedle originální podoby se nachází překlad, o což se zaslouhují básník Antoni Matuszkiewicz a Věra Kopecká. Ta je zároveň autorkou s textem nenápadně korespondujících přírodních fotografií.

V sympatických verších pouze generačně spjatých polských básníků najdeme řadu pozoruhodných obrazů. Zofia Mirská se snaží //v čistém světle uvidět trvání//a psí oči plné myšlenek//, na české straně stání hranice žijící Antoni Matuszkiewicz upoutá verši //mluvím za sebe//jako bych mluvil před někým//kdo stojí za mnou//zdí// a senzitivní Zygmund Krukowski //stojí v zenitu nad kamenným městem//v kterém umírají ozvěny//.

V podstatně skromnější „kapesní“ podobě připravila Věra Kopecká vlastní sbírku **POD HLADINOU** (2024, 80 str.), půvabný soubor krátkých básní, který je promyšleně koncipovanou sestavou bystrých postřehů, subtilních záznamů a inspirativních myšlenek, převážně bezprostředně spojených s přírodou, s klasickými přírodními úkazy, v nichž //ticho v drobných vločkách//padá a padá// a //jako slepý//světem klopýtá//kdo se bojí milovat//. Sbíрка je prostoupena křehkou jinovatkou poznání, jednotlivé básničky jako kdyby podmalovávaly struny vzdálené violy. Tu a tam zavlaže i sytější tenor saxofonu: //V pasti tmy//zmítají se plameny//Nařfká duše stromu//. Takže nikoli pouze jemná pohlazení, poraní i nějaká ta drobnější tříska. V závěru zazní i poněkud sytější zavytí:

//Nahá//ve vypůjčených příbězích//balancující//na tenkém laně//nad propastí hyen//. Odhalit ve verších Věry Kopecké hlubší vazby vyžaduje čtenářovu pozornost, vytvářejí přesvědčivou strukturu a schopností důvěrně oslovit nabývají na skromné naléhavosti.

Do třetice vyslala Věra Kopecká na cestu ke čtenářům sbírku Zdenky Líbalové **MRAMOROVÁ ŽÍZEŇ** (2024, 44 str.) a doplnila ji několika fotografiemi z vlastního archivu.

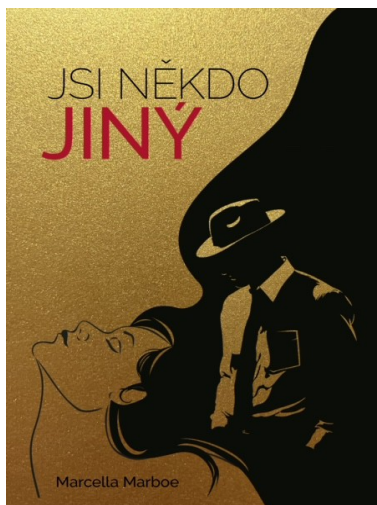
Líbalová hledá //v magickém čtverci//nemožnost vstoupit// s poznáním, že //za všechno se platí//. Verše prolínají s osobitými básnickými texty a filosofickou science-fiction ve verších. Sbírkou proniká jako záměrná myšlenková stezka úvaha //kdosi odchází,//aniž přišel//.

František Uher

František Mareš: ...a kdo jsi ty? ...a kdo jsem já?

Takové otázky si položí pozorný čtenář, když dočte poslední stránky právě vydaného románu spisovatelky Marcelly Marboe, *Jsi někdo jiný*. Román vydalo nakladatelství Vzděláním a sportem k sebevědomí v edici M.

O novém románu Marcelly Marboe lze říci mnohé, ale ve všem, řečeném a napsaném, bude rezonovat Feuerbachův výrok, že praví spisovatelé jsou svědomím lidstva. A v dílech nekonečné historické řady těch pravých spisovatelů, od minulosti až do současnosti, tomu tak bylo a je a samozřejmě bude. Skutečnou věčnost napsaného nezpřetrhají pomlčky různých ismů, ani

hloupost a povrchnost bezduchých skupin rádoby kritiků, ani nenasytnost masmédií cvičeného davu ke konzumaci balastu.

Zmíněný román sám je potvrzením, že každá doba rodí „své lidi“ a každý z nás žijeme příběh svého života. A je jen třeba mít odvalu nebát se jeho velikosti a být především sám sobě soudcem dřív, než budu soudit ty druhé.

Toto se z naší současnosti, kdy komičnost reklam nahradila přirozené lidské gesto daruj, výkřikem zaplať, v euforickém hledání demokracie bez rovnováhy práva a povinnosti, jaksi ztratilo a zatím nadále ztrácí. Svět virtuální reality programově vychyluje různí hodnot. Zaplať bůh za to, že jen na čas. Že denní lidská zkušenost vrátí přirozenou cestou osobního poznání zpět hodnoty a řečenému jeho přirozený a reálný obsah.

Dílo Marcelly Marboe bylo odměněno mnohými literárními cenami. Román Jsi někdo jiný je jen další autorčinou sondou přesně vystihující stav současné společnosti a nitra jednotlivých postav, obojí zmítané a formované okolním světem a jeho daným stavem.

Její popis deziluze ze ztráty získaných nadějí, deformace obsahu pojmů a nakonec samotných aktérů příběhu, je opakem jejího věčného tématu čistoty dětství a síly této čistoty, kterou tak často zapomínáme, ale která představuje budoucnost.

Autorka nám ve svém několikavrstevném vyprávění dovoluje vstoupit do v každém nejosobnějšího světa. Mapuje jeho hranice přání, nadějí a prostého lidského smutku, který se dostavuje ve chvíli, kdy se bortí svět iluzí a nastupuje prázdno deziluze.

A toto prázdno, metastázující mezi námi, dovolující zapnutí a vypnutí televizoru, počítače, mobilu, vstupovat a vystupovat do jiných osudů a světů a bez vlastní přítomnosti milovat, žít, umírat a nenávidět vymazává nás samé z nás samých.

Jsi někdo jiný, je zatím posledním autorčiným dílem, s vlásečnicemi příběhů, osudů, neodmyslitelného dětství svázáno gordickým uzlem se světem kolem nás. Ten nelze rozvázat, ale chce-li člověk žít, je třeba si položit otázku: „Kdo jsem? Sám se sebou a před sebou?“... a tím ho rozetnout.

Mnohovrstevnost. Mnohotvarost.

Ta dvě poměrně neobvyklá slova, s nimiž musíme při vyslovení zacházet náramně opatrně, abychom si „nezlomili jazyk“ – nicméně slova vzácně půvabná - jsou vypůjčená z textu rozsáhlého románu **JSI NĚKDO JINÝ**, jímž navázala na svou předcházející rozsáhlou tvorbu Marcella Marboe. (Vydalo nakl. Vzděláním a sportem k sebevědomí v edici M, s vročením 2023, 373 str., a s podtitulem *Moje malé Theatrum Mundi*). Inu, malé... Rozhodně ne rozsahem, rozhodně ne kvalitou a významem v široké škále diametrálně rozdílné současné románové tvorby. K přednostem náleží schopnost obratně, někde až obřadně, zacházet s mateřským jazykem, kouzlit s ním, využívat všech jeho atraktivních i lehce ševelících možností. Vedle mnohotvarosti čteme slova nijakost, nanicovatost. Takových vhodně uplatněných perliček nalezneme větší počet. Nejsou stavebními kameny, nýbrž nepřehlédnutelnými drobnými šperky.

Román provádí čtenáře rozsáhlým časovým prostorem, zhruba odpovídajícím životním zkušenostem generace pamětníků. Rozhodně nepředstavuje čtení do vlaku, rozvrstvený do kratších úseků vyžaduje výraznou čtenářskou pozornost. Poměrně početné postavy skrývají i odkrývají vlastní minulost, vztahy, tužby, očekávání i zklamání, úsměvy i hořkost, nekompromisní zásadovost i vstřícnou smířlivost, nezbytnou k zachování střízlivých přístupů. Rozhodně se v půdorysu událostí pohybují všechny klady a zápory jedinců i různorodých uskupení, události nabývají na atraktivnosti, výraznou předností je autorčina schopnost pominout módní alibismus a bez okázalých emocí respektuje zásadu padni komu padni. Což platí o lidech, jejich způsobu myšlení a činech, stejně jako o charakteristikách jednotlivých historických období, v nichž jsou některé postavy nápadné právě zdánlivou nenápadností. Stěžejní postava Umělkyně mezi nimi proplouvá jako proud velice kamenitými peřejemi, zachovává si osobitost, přijaté tvary soužití, je ovlivňována a ovlivňuje. Především dokazuje schopnost uhájit četnými šarvátkami prosedší nepobořený štít, jak už to v našich životech chodí.

Vytanul mi z paměti jeden z prvních aforismů, které jsem publikoval: Odevzdal svůj hlas ve znamení revoluce. Hned ho chtěl zpátky v penězích. Aforismus jako na míru ušitý různým úsekům historie, odolávající společenským změnám, ať již jim je přisuzováno jakékoli označení. Za rozevlátými ideály se skrývají myši díry malosti, a Marcella Marboe svoje postavy v tom směru nešetří. Činí to distingovaně, se specifickým ohleduplným přístupem. Některé na emoce bohaté pasáže, především ty exotické, nezbytně pojaté letem světem, připomínají přebohaté festivaly marnosti, v nichž se projevují paradoxy ve společenském zakotvení, intelektuální parametry postav a kvasící podhoubí jejich náboženských založení. Události dostávají sugestivní kulisu kolotoče, který nelze zastřešit, zastrašit ani zastavit, s nimiž se ovšem aktéři nutně musí vypořádat. Východiskem jsou elementární schopnosti projít úskalími se vztyčenou hlavou, s respektováním přesně nenastavených parametrů sebeucty. Pestrá galerie postav náleží k přednostem knihy.

Pokud jakékoli literární dílo může získat aspoň sporadické trvalé dimenze, pak román Marcelly Marboe nekompromisně podsoává intuici varování před lehkovážností, poddajností a přizpůsobováním, před ztrátou identity a hrozbou servility. Skoro jako kdyby ostýchavě našeptávala přísné „již nikdy více“. Cituji: //Umělkyně vidí na písčité pláži klusat pár grošovaných koníků a kulisu nedozírného moře za nimi//. Na to moře pozor, dokáže se změnit v sedmihlavou saň, disponující zhoubným ohněm, šlehajícím kolem sebe i v sobě. Netřeba dramatizovat, postačí střízlivá zamyšlení. Taková je stěžejní osnova románu Jsi někdo jiný. Skromná, nenápadná, zřetelně ekvivalentní autorčiným záměrům.

O to více potřebná jsou podobná literární díla.

František Uher

NA HRANĚ

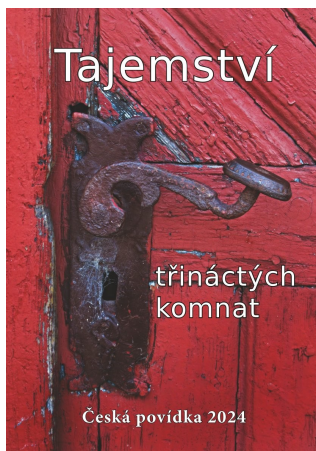
Sborník **NA HRANĚ** (Středisko východočeských spisovatelů, 222 str., 2023) samozřejmě není třeba v Kruhu příliš představovat, pár řádků však rozhodně zasluží. Především poděkování editorce Věře Kopecké, která si poradila s různorodými texty, šesti ilustrátorkám

a ilustrátorů, kteří svoji iniciativu úspěšně skloubili se svěřenými texty a všem kolegům a kolegyním od pera. Potěšily mě velice kvalitní texty zkušených autorů (někteří mi pochopitelně scházeli, ale jak bych právě já nemohl chápat příčiny), rád jsem se setkal s textem Marty Urbanové, oslovil mě Radek Vohlídka, ale největší potěšení mi připravily podstatně mladší autorky a autoři, kteří nastoupili dobrou cestu a jsou pro Středisko příslibem. Mnozí patrně disponují rukopisy, které by si zasloužily vydání, tady můžeme jen povzdechnout a ocenit existenci sborníku. České literatuře scházejí literární časopisy. Možná tu a tam snahou jedinců něco vyskočí (např. Čaj), budme vděční za kvalitní internetové Divoké víno. Najdeme však dostupný literární časopis v knihkupectví nebo v novinovém stánku! To byla cesta vedoucí k otevřeným literárním vratům pro celé generace našich předchůdců. Sborníky nejsou náhradníky, nýbrž nástupci. Obávám se, že již trvale, neboť literatura se těší zanedbatelné podpoře - na rozdíl od filmů s globálně uvadající úrovní. Tady je třeba vyslovit poděkování všem, kteří se podíleli na finančním zajištění sborníku. Dělají úctyhodnou nezastupitelnou práci, určitě složitější a náročnější, než zasednout a napsat povídku nebo báseň, obětují čas a iniciativu. O ohrožení literatury se mluvilo, když Praha disponovala více než stovkou biografů, na venkově se promítalo v sokolovnách a hostincích, svou velkou dobu prožila letní kina, populární byla i kina putovní. Druhou vlnou ohrožení byl mnohem agresivnější nástup televize, která se stává sterilní, někdy víc odrazuje než láká seriály, pohlcuje tak trochu sama sebe, kniha však stále žije a bude žít. Snažme se, abychom k tomu přispěli. Voní nejen šeršky, levandulí a pryskyřicí, i papír má vlastní vůni. Věřme, že nezastupitelnou.

František Uher

TAJEMSTVÍ TŘINÁCTÝCH KOMNAT

V těchto dnech vyšla kniha Tajemství třináctých komnat (podtitul Česká povídka 2024), představující sedmnáct příběhů sedmnácti autorek a autorů různých generací inspirovaných mottem: TAJEMSTVÍ! Autorsky se na knize podíleli Jana Burčíková, Daniel Dejv, Václav Franc, Kateřina Hájková, Václav Kňourek, Eliška Koppová, Jan Lipšanský, Radovan Lovčí, Veronika Miškaříková, Jiří Wilson Němec, Kristýna Petišková, Ilona Pluhařová, Miroslav Rezek, David Seltenreich, Jiří Šandera, Iva Tajovská a, Pavel Velešovský.

Souběžně s tištěnou knihou vychází Tajemství třináctých komnat jako eknihy v nakladatelství Eknihy jedou Martina Koláčka. Můžete si ji objednat na stránkách vydavatele – viz zde: [https://eknihyjedou.cz/tajemstvi trinactych komnat](https://eknihyjedou.cz/tajemstvi-trinactych-komnat) .

Editorická činnost

Václav Smejkal vydává JMB **Newsletter**

Další informace o autoru a jeho díle naleznete na domovských stránkách: www.jmb-obrazy.cz , kde najdete i všechny čísla JMB Newslettery

JMB Newsletter 75 (Listopad 2023)

JMB Newsletter 76 (Prosinec 2023)

Václav Franc: Kulturní občasník regionálních autorů, **KOBRA**, 1/2024, 2/2024, 3/2024

Václav Franc: **ČAJ pro chvíle pohody** (Časopis autorů Jičínska, čísla 208, 209 a 210 (viz <https://ikobra.rehec.cz/>)

Informace členům

Výroční členská schůze SvčS je plánována na sobotu 27. dubna 2024 v restauraci Philadelphia v Pardubicích.

Přišel ke mně strom
Vysypal z kapes
všechny vůně lesa
a stal se kapkou
v moři naděje
a snů

Co večer
dělá bolest
nejraději?
Láme básníkům
křídla
Má však smůlu
Ti ráno vstávají
svá křídla
lepí voskem slov
a vzlétají proti mrakům

Ilustrátor čísla Václav Smejkal (JMB)

**Ilustrace ke knize Milana Duška
Dočasně slepá spravedlnost.**

**příspěvky do Kruhu 76 zasílejte
do 10.5.2024 na adresu:**

Věra Kopecká, Křinice 8, 550 01 Broumov (poezie)
e-mail: kopecka.vera@volny.cz

Jana Burčíková, Nové Město nad Metují, Dukelská 484,
549 01, (publicistika, próza),
e-mail: janinamater@seznam.cz

Kateřina Hájková, Písečník 1579, 562 01 Ústí nad Orlicí
e-mail: katerina.hajkova.229@seznam.cz

Milan Dušek – 564 01 Helvíkovice 104
e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Václav Franc, K Hájků 1724, 50901 Nová Paka (próza)
e-mail: Franczub@seznam.cz

Rudolf Beran, Brněnská 761, 569 43 Jevíčko
(publicistika)
e.mail: bufallo@seznam.cz

**Zveřejněné práce nejsou upravovány
bez dohody s autorem.**

**Elektronickou verzi časopisu
lze stáhnout na našich stránkách:
<http://www.spisovatelevc.cz/>**